

NOVI GLAS

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

Samostojno, pokončno in bojevito!

Kandidat Boris Pahor na predvolilnem srečanju SSk v Trstu

Foto damj@n

Gorica / Pooblaščen svetniki za rajone
Pomemben je neposreden stik z ljudmi

Kar je goriški župan Rodolfo Ziberna napovedal v predvolilni kampanji, je nedavno tudi uresničil.

Imenoval je pet občinskih svetnikov in jim podelil posebna pooblastila v določenih rajonskih svetih. Samo eden izmed pooblaščenih je Slovenec, Walter Bandelj iz vrst Slovenske skupnosti, ki je hkrati tudi edini predstavnik opozicije: njemu sta zaupana (nekdanja) rajona Podgora in Pevma-Oslavje-Štmaver. Ostali pooblaščen svetniki so Rinaldo Roldo (Ločnik, Madonnina), Franco Hassek (Podturn, Sv. Ana), Alessio Zorzenon (Rojce, Štandrež) in Franco Zotti (Sveta Gora, Placuta).

/str. 3
DD

Števerjan / Mladinska gledališka skupine M+
Odlična uprizoritev dela Baron sedi na veji

vir facebook: M+ Dramske Družine F. B. Sedej

V nedeljo, 22. aprila 2018, je v župnijskem domu F. B. Sedej v Števerjanu doživela prazvedbo predstava *Baron sedi na veji*. Literarno predlogo Itala Calvina je dramtizirala in za igrance števerjanske Mladinske gledališke

skupine M+ priredila in režirala njihova mentorica, mlada igralka Patrizia Jurinčič Finžgar. Občinstvo, med katerim je bilo veliko mladih gledalcev, je predstavo izjemno dobro sprejelo. Zapis o njej bo objavili prihodnjič.

Volilni poziv Slovenske skupnosti
Za SSk lahko volimo po vsej deželi

Kot se spodobi, je volilna kampanja za deželne volitve potekala tudi po socialnih omrežjih, lahko bi celo rekli, da se je skoraj pretežno preselila na Facebook, Twitter, Instagram, Google+ ipd. Omenil sem socialna omrežja, ker sem opazil na Facebook strani Slovenske skupnosti komentar, da je psevdoslovenska stranka absurd in anahronizem. Na ugovaranja je pisec najprej odgovoril, naj se tudi v Sloveniji pojavi filo-italijanska stranka, nato pa komentiranje končal s trditvijo, da slovenska manjšina ne obstaja, ker je to

izmišljotina protiitalijanskih komunistov, ki so podpirali Tita.

/str. 2
Julijan Čavdek

Pogovor

Dominique Pozzo po bogatih izkušnjah v tujini še naprej uresničuje svoje sanje kot fotografinja

3

Pogovor

Lojze Hlede iz Števerjana o ansamblu, ki je prvič nastopil pred 50 leti, festivalu in še marsičem

8

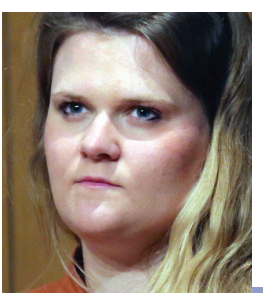
Pogovor

Repentabrski župan Marko Pisani trdi, da so deželne volitve za našo manjšinsko skupnost poglobitve

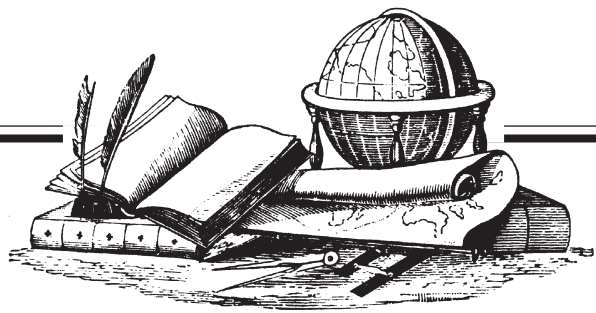
11

Posebno priznanje

Petra Grassi je na Naši pesmi v Mariboru prejela tudi naziv najboljša zborovodkinja tekmovanja

12

S 1. strani

Za SSK lahko volimo ...

Ne vem, kdo se skriva za tistim profilom, in me tudi ne zanima. Komentar pa potrjuje potrebo, da kot slovenska narodna skupnost vidno in čim bolj samostojno nastopamo, predvsem v najbolj reprezentativnih ustanovah naše dežele, ki uživa poseben status zaradi prisotnosti narodnih in jezikovnih manjšin. V tem smislu je slovenska prisotnost še najbolj pomembna v deželni svetovi FJK, ki je tudi najvišje politično telo, v katerem smo Slovenci od vsega začetka. Ta prisotnost potrjuje naš zgodovinski obstoj, da smo temeljni dejavnik deželne stvarnosti in kot taki polnopravno predstavljamo deželo FJK.

Razen v obdobju 1993-2003 je od vsega začetka v deželni svetovi FJK prisoten tudi predstavnik edine slovenske stranke, Slovenske skupnosti, ki nastopa na podlagi načela zbirne

stranke Slovencev v Italiji. Od leta 2008 stranka SSK uspešno koristi tudi edini zakonsko priznani model olajšane izvolitve, ki realno upošteva številčnost Slovencev v FJK in omogoča izvolitev, če slovenska lista doseže 1 % veljavnih glasov na deželni ravni. Upamo, da se bo v kratkem lahko po tem zgledoval tudi državni volilni zakon. Zadnji teden volilne kampanje za deželne volitve potrjuje politične razmere, ki smo jih videli pred dvema mesecema na vsedržavni ravni. Leva sredina je v težavah, čeprav je v zadnjih tednih delno nadoknadila razliko. Ta šibkost postavlja pod velik vprašaj prisotnost slovenskega predstavnika, podobno kot se je dogajalo 4. marca. Prisotnost več slovenskih kandidatov na različnih listah je mogoče izraz naše politične pluralnosti, vendar to v sedanjih razmerah predstavlja oviro, ker tvegamo, da z razprševanjem

glasov ne dosežemo ničesar. Ne gre za usmerjanje vode na svoj mlin, gre za številke, ki nakazujejo največjo možnost izvolitve slovenskega kandidata stranki lipove vejice in to možnost je potrebno potrditi v nedeljo na voliščih.

Slovenska skupnost je svoje kandidate predstavila v vseh petih volilnih okrožjih, kar pomeni, da lahko za slovensko predstavništvo volijo prav vsi Slovenci na deželni območju. To daje listam in izvoljenemu predstavniku SSK še posebno predstavniško težo. Čim več glasov bodo prejele slovenske liste, tem večjo težo bomo imeli Slovenci na deželni ravni. Zaradi tega je potrebno, da se polnoštevilno udeležimo nedeljskih volitev, da se na volišča podamo z dvojezično volilno izkaznico in da prepričano oddamo glas stranki Slovenska skupnost, tako da prekrizamo simbol lipove vejice in po možnosti oddamo preferenco enemu izmed kandidatov SSK. Pomemben je prav vsak glas od Milj do Trbiža. Z nami gre za res!

Podpora SSO kandidatnim listam Slovenske skupnosti

Samostojno politično nastopanje je prihodnost

Samostojnim političnim nastopanjem si lahko slovenska narodna skupnost zagotovi tisto politično težo, ki ji pripada zaradi zgodovinske prisotnosti na deželni območju in zaradi statutarne posebnosti, ki jo uživa Dežela FJK. Nastopanje slovenskih kandidatov na italijanskih listah je v preteklem obdobju sicer obrodilo pozitivne sadove, vendar je danes pokazalo negativne posledice, v prvi vrsti za dejstvo, da dosedanja levosredinska opcija ni več v stanju zagotoviti predstavništva Slovencev. Svet slovenskih organizacij kot zgodovinska krovná organizacija Slovencev v Italiji se od nekdanj opredeljuje za samostojno politično nastopanje. To opredelitev je SSO dosledno podpiral, odkar je bil leta 1974 ustanovljen. V tem smislu SSO tudi za te deželne volitve podpira stranko Slovenska

skupnost in vabi vse Slovence, da izrazijo podporo simbolu lipove vejice in njenim kandidatom. To so sklepi srečanja med člani izvršnega odbora SSO in kandidati SSK, ki je potekalo v ponedeljek, 23. aprila, v Trstu. Na srečanju sta bila prisotna deželni predsednik Walter Bandelj in deželni tajnik in dozdašnj deželni svetnik SSK Igor Gabrovac ter nekateri kandidati za deželne volitve. Stranka Slovenska skupnost se predstavlja s svojimi volilnimi li-

stami v vseh petih okrožjih, kar omogoča, da ima prav vsak Slovenec možnost glasovati za slovensko listo. V tem SSK koristi olajšan način izvolitve slovenskega predstavnika, ki ga predvideva deželni volilni zakon in je zdaj edino pravno določilo v tem smislu. Tudi zaradi tega je potrebno podpreti stranko Slovenska skupnost, ki lahko tako zagotovi slovensko predstavništvo v najvišjem institucionalnem deželni organu, Deželni svetovi FJK.

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Dobitniki nagrad XVI. nagradnega natečaja

Vsredo, 18. aprila 2018, je v Vili Podrožnik potekala svečana razglasitev nagradencev in podelitev nagrad Urada Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu ob koncu že 16. nagradnega natečaja za diplomsko, magistrsko in doktorska dela s področja slovenskega izseljenstva in zamejstva. Namen natečaja je spodbujanje raziskovalne dejavnosti na področju zamejske in izseljenške tematike in s tem krepitev zavesti o njeni pomembnosti za ohranjanje slovenske identitete v matični domovini in zunaj njenih meja. Podelitve so se udeležili nagradjenke in nagrajenci, njihovi mentorji in sorodniki, člani strokovne komisije za nagradni natečaj, predsednik Komisije DZ za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu Ivan Hršak, predstavniki številnih znanstvenih, strokovnih, kulturnih, vladnih in nevladnih organizacij, ki se ukvarjajo s tematiko Slovencev v zamejstvu in po svetu, pa seveda mediji.

V nagovoru na slovesnosti je Gorazd Žmavc, minister za Slovence v zamejstvu in po svetu, poudaril predvsem pomen preusmerjanja procesa bega možganov v kroženje, torej ohranjanje aktivnega, neposrednega stika z mlado slovensko inteligenco, ki je v svetu vedno več. Slovesnost je s suverenim nastopom popestril harmonikar s

Konservatorija za glasbo in balet Žiga Vehovec.

Na XVI. natečaj Urada je prispele 23 nalog, od tega 8 o temi Slovencev po svetu in 15 o temi Slovencev v sosednjih državah. Na dosedanjih 16 natečajev so sicer prispele skupno 304 naloge, nagrajenih pa je bilo 99.

Na podlagi ocene strokovne komisije je Gorazd Žmavc, minister za Slovence v zamejstvu in po svetu, dodelil sedem nagrad. Nagrade Urada so prejeli:

IZSELJENSTVO

1. nagrada: Mojca Ilc Klun, Ljubljana, doktorat Slovensko izseljenstvo in diaspora v procesu geografskega izobraževanja - Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta (mentorica izr. prof. dr. Tatjana Resnik Planinc)

2. nagrada: Alenka Čuš, Rače,

Minister Gorazd Žmavc, državna sekretarka na Uradu Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu dr. Aleksandra Pivec in Ivan Hršak, predsednik Komisije DZ za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu z nagrajenci / foto: Vid Rotar, Mediaspeed

doktorat, Pomen vzgoje in izobraževanja za vitalnost slovenske skupnosti v Torontu - Univerza na Primorskem, Fakulteta za humanistične študije (mentorica: prof. dr. Vesna Mikolič, so-mentor: prof. dr. Igor Saksida)

3. nagrada ni bila podeljena. Posebna nagrada za diplomsko

dela nižje stopnje bolonjskega študija: Tjaša Leskovšek, Ljubljana, Vrnitev mladostnikov v Slovenijo po življenju v tujini - Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta (Mentorica: doc. dr. Špela Razpotnik)

ZAMEJSTVO

1. nagrada: Neža Kravos, Dolina pri Trstu, magisterij, Idejna zasnova prenove in dozidave Narodnega doma pri Svetem Ivanu v Trstu - Univerza v Ljubljani, Fakulteta za arhitekturo (Mentor: prof. Janez Koželj, univ. dipl. inž. arh.)

2. nagrada: Miha Zobec, Sežana, doktorat, Prizadevanja slovenske manjšine v Italiji za doseg zakonske zaščite 1975 - 2009 - Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta (Mentor: red. prof. dr. Matjaž Klemenčič, so-mentor: izr. prof. dr. Aleksej Kalc)

3. nagrada: Danijel Wutti, Celovec, doktorat, Identität, Trauma, Gedächtnis - Alpen-Adria Universität Klagenfurt (Mentor: prof. dr. Klaus Ottomeyer, So-mentor: dr. Gerhard Benetka)

Posebna nagrada za diplomsko dela nižje stopnje bolonjskega študija:

Martina Šolc, Sovodnje, Učna igra pri učenju slovenščine na predšolski stopnji v vrtcih s slovenskim učnim jezikom v Italiji - Univerza na Primorskem, Pedagoška fakulteta (Mentorica: izr. prof. dr. Majda Kaučič Baša)

V petek, 20. aprila, si je goriški prefekt Massimo Marchesiello ogledal prostore Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici. Sprejeli so ga predstavniki in uslužbenci društva in organizacij, ki delujejo v slovenskem središču. Med drugim so mu delovanje in organizacijo predstavili predsednica centra Francka Žgavec, predsednica ZSKP Franca Padovan, predsednik KTD Damjan Paulin in predsednik glasbene šole Emil Komel Blaž

Kerševan. Prefekt je rekel, da je presenečen nad bogatim delovanjem središča in nad tem, da se veliko dejavnosti opravlja s prostovoljnimi delom. Poudaril je tudi pomembnost čezmejnega prostora in kako je ta vezan na ponovno oživetje mesta. Obenem je razkril, da bodo na prefekturi v kratkem organizirali tečaj slovenščine za uslužbence, ker so prepričani, da lahko vsi odnosi z ljudmi potekajo bolje, če poznaš sosedov jezik. /MČ

Povejmo na glas

Za našo narodno skupnost!

Niti najmanjšega dvoma ni, da so bližnje deželne volitve za našo narodno skupnost izjemnega pomena. Takšne so bile tudi v preteklosti, toda sedanj čas s hitrimi preobratni je dobera spremenil politično podobo države, ne nazadnje tudi Furlanije Julijske krajine. In kadar zakoraka čas s hitrimi koraki in ni več tako, kot je bilo, tedaj je opreznost na mestu. Še bolj pa je na mestu spoznanje, da se je v spreminjajočih razmerah koristno in nujno vključiti v volitve s toliko učinkovitejšo organiziranostjo in temu primerno visoko udeležbo. Iz tega sledi, da je pred nami vsi, pred vsemi člani naše narodne skupnosti, volilni izziv, ki ga velja opraviti z vso odgovornostjo, predvsem pa trdnim prepričanjem, da nam lahko uspe in da bomo v novem deželni svetovi prisotni s močnim zastopstvom. Prepričanje o uspehu je dosti večjega pomena, kot se zdi, posebno ker zdaj ne gre za izvolitev našega predstavnika v Rim, ampak na Deželo. Kadar si prizadevamo za izvolitev našega predstavnika v Rim, tedaj tako ali drugače pride do skupne in enotne volje, kar je vsekakor enkratno in navdušujoče. Navdušujoče zato, ker se nam prav najtežja izvolitev posreči, kar se je pred dobrim mesecem z uspehom Tatjane Rojc ponovilo in je to bil in je tudi uspeh vseh nas. Ko se spustimo na bližnje ravni, kot so Občine in Dežela, pa tiste lepe enotne skupne volje ni več in na dan pride naša identiteta dve ali, kot pravijo drugi, dvoje kril pljuč in smo v bistvu razdel-

jeni: na eni strani stranka Slovenska skupnost, na drugi pa vključenost naših ljudi v italijanske stranke. Tovrstna razdeljenost je neprijetna, ne ustvarja skupnega zdušja, nismo vsi skupaj, in to je za vsakršno narodnostno manjšino prešibak naboj, da bi bila lahko optimalno uspešna - v razdeljenosti je zato vedno nekaj grenkega. V tem novem času pa se je pojavila verjetno še večja nevarnost, in to je razdrobljenost, ki jo pogojujejo vrtinci širokih premikov, kjer svet postaja vse bolj en sam in iz njega v vsak prostor vdirajo sunki ter spodmikajo prejšnjo gotovost. Dovolj se je spomniti lanskih volitev v Gorici, ko so naši ljudje kandidirali pri vseh mogočih strankah in v tem primeru opustili svojo zavezanost celo bipolarnosti. In če je v naši razdeljenosti nekaj grenkega, je v naši razdeljenosti nekaj žalostnega, saj se je proti tej zelo težko boriti. Seveda pa je trenutek pred volitvami čas za svetlo prepričanje, v imenu katerega velja napeti vse sile, da bomo zagotovo imeli na Deželi svoje izvoljene predstavnike, kar si nedvomno zaslužimo. V tem smislu naj stranka Slovenska skupnost potrdi in okrepi svojo deželno soudeležnost, pri čemer je njena dodatna moč v izborjenem olajšanem zastopstvu. Predvsem pa velja že zdaj poudariti še kako živo željo, da bi tudi drugi, torej pravi, vsi izvoljeni kandidati naše narodne skupnosti v novem svetu Furlanije Julijske krajine strnili svoje vrste in enotno delovali v dobro vseh nas.

Janez Povše

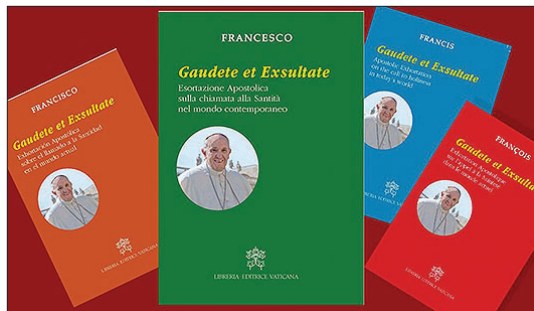
Ob apostolski spodbudi Gaudete et exsultate papeža Franciška

Svetost in dva njena sovražnika

Ob koncu prejšnjega tedna je papež Francišek spet poudaril, da je kristjanovo poslanstvo svetost. Moški in ženske našega časa potrebujemo srečanje z Jezusom Kristusom. On nas dela zmožne podariti samih sebe. To je naše poslanstvo, ki je hkrati odgovornost in veselje. To poslanstvo zahteva velikodušno razpoložljivost in zaupno izročitev Božji volji. Naj odmeva klic k svetosti, ki se nanaša na vsakega krščanca in vsak življenjski položaj! "V svetosti je polna uresničitev vsakega hrepenenja človeškega srca. Je pot, ki prihaja iz krstnega vira in vodi vse do nebes, uresničuje se dan za dnem s sprejemanjem evangelija v konkretnem življenju", je dejal in vse spodbudil, naj se ne utrudimo iskati Boga in njegovega kraljestva ter si prizadevati v služanju bratom na preprost in bratski način. Te misli so srž apostolske spodbude o poklicanosti k svetosti z naslovom Gaudete et exsultate (Veselite in radujte se), ki jo je sveti oče na praznik Marijinega oznanjenja daroval vernikom. Pet let po izvolitvi na Petrov sedež je

Francišek poskrbel za pravo presenečenje: napisal je spodbudo o pojmu, mimo katerega kristjan ne more, ki pa ni zelo "moderen": to je svetost. Ta je za vse. Pot do nje pa ni brez ovir. Sveti so lahko sosede, v življenju katerih odseva Božja navzočnost. Svetost ni samo za elite, pa čeprav imamo včasih pred sabo nedosegljive vzore. In vendar je svetost na dosegu preprostih oseb, vseh, ki zavestno hodijo po poti evangeljskih blagov. Dva prefinjena "sovražnika" svetosti sta po papeževih besedah gnosticizem in "pelagianizem". To sta dve vrsti herezije iz prvih krščanskih stoletij, ki sta danes "alarmantno aktualni": tudi danes se srca mnogih kristjanov pustijo zapeljati tema "varljivima ponudbama". Gnosticizem je ideološka in intelektualistična zabloda, ki spreminja krščanstvo v "enciklopedijo abstrakcij": češ da je pravi vernik samo, kdor je sposoben doumeti globino nauka. Kot dokazuje zgodovina Cerkve,

"mero popolnosti določa stopnja ljubezni", nikakor pa ne količina nakopičenih podatkov in spoznanj. Gnostiki ne upoštevajo

utelešenja, njihov um ni sposoben se dotakniti Kristusovega trpečega telesa v drugih. Papež je do takega zadržanja zelo trd: kdor ima odgovore na vsa vprašanja, dokazuje, da ni na dobri poti, in je možno, da gre za lažnega preproka, ki uporablja vero v svojo korist, v službi lastnih psiholoških in mentalnih mozganj, ki oddaljujejo od svežine evangelija. Če pustimo, da nas - raje kot naša razmišljanja - vodi Duh, moremo in moramo iskati Gospoda v vsakem človeškem življenju: to je del skrivnosti, ki jo gnostične misli zavračajo, saj je ne morejo kontrolirati.

Drug nasprotnik krščanstva je "pelagianizem", drži, ki izključujoče poudarja osebni napor, kot bi svetost bila sad osebne volje, ne pa milosti; pripadniki te "herezije" se zanašajo zgolj na lastno moč, se čutijo nad drugimi, ker spoštujejo določena pravila ali ker so togo zvesti določenemu katoliškemu slogu. Značilnosti "pelagianističnega" kristjana so obsedenost z zakoni, bahanje z družbenimi in političnimi dosežki, nečimrno

razkazovanje pretirane skrbi za liturgijo, nauk in prestiž Cerkve, domišljava prevzetnost, vezana na upravljanje praktičnih opravil ali samouresničenje. V omenjenih dveh držah se izraža "immanent antropocentrizem, preoblečen v katoliško resnico": gnosticizem in pelagianizem "dajeta prostor narcističnemu in avtoritarnemu elitizmu, kjer se namesto evangeliziranja analizira in klasificira druge". V obeh primerih ni interesa ne za Kristusa ne za druge, trdi Francišek. Tudi zaradi teh zablod se življenje Cerkve spreminja v muzejski eksponat ali nekaj, kar pripada maloštevilnim. Skupine kristjanov, ki se tako obnašajo, pogosto dušijo in zatirajo evangelij ter mu kratijo očarljivo preprostost in okus.

/ dalje
DD

Goriška Mohorjeva

Nova knjiga Marize Perat / "Po romarskih stopinjah naših prednikov"

Po romarskih stopinjah naših prednikov je naslov knjige, ki je prejšnji teden izšla pri Zadrugi Goriška Mohorjeva. Avtorica Mariza Perat je pripravila za tisk zapise, ki so pod skupnim imenom Marijine božje poti pri nas izhajali v tedniku Novi glas v obdobju 2013-2015. Božje poti, ki jih avtorica v knjigi opisuje, so nekakšen odraz duše slovenskega, zlasti primorskega človeka, ki je Materi Božji posvetil nič koliko cerkva, od katerih je kar nekaj romarskih svetišč. "Naši predniki - beremo v uvodnem poglavju - so vedno radi romali. Romali so v bližnje in daljne kraje, od katerih sta bila najbolj znana Sv. Jakob v Komposteli in Sv. Trije kralji v Kölnu ob Renu, romali pa so tudi v Rim in nekateri celo v Sveto deželo. Najraje pa so obiskovali Marijina svetišča, ki že stoletja stojijo na naših tleh, Sveto Goro, Staro Goro, Brezje, Ptujsko Goro, Gospo Sveto, pa tudi druga, čeprav manjša in manj znana Marijina svetišča, ki jih najdemo vseh vseh v naših krajih". Naj tu navedemo nekatera: Mengore na Tolminskem, Porcinj nad Čedadom, Marijino Celje, Roža Skrivnostna v Krminu, Kostanjevica pri Gorici, Vitovlje, Mirenski Grad, Obršljan, Log pri Vipavi, Repentabor. Češčenje Božje Matere, poudarja v uvodnem poglavju avtorica sama, sega v sam začetek krščanstva. V naših krajih je bila izhodišče za Marijino češčenje, kot seveda tudi za širjenje evangelija, oglejska Cerkev. Tesno vezani s pokristjanjevanjem sta tudi najstarejši božji poti, Barbana pri Gradežu in Stara Gora pri Čedadu, katerih začetki segajo v 6. stoletje.

Avtoričin izbor teh romarskih središč nudi slovenskemu bralcu opis predvsem primorskih božjih poti, katerih nastanek je velikokrat vezan na Marijina prikazovanja ali na izjemne dogodke. Ta so od Svetih Višarij mimo Soške in Nadiške doline, Vipavske in Krasa vse do morja, do Barbane in Strunjana, posejane na obeh straneh današnje državne meje, na ozemlju, kjer se stikajo različni narodi in različne kulture, ki so v stoletjih oblikovali zgodovino tega prostora: "Zdi se, da si Mati Božja za svoja romarska svetišča rada izbira kraje, kjer se srečujejo ljudstva različnih narodnosti in različnih kultur", beremo.

Pri opisu teh božjepotnih svetišč pa avtorica skrbno pospremi bralca skozi večstoletno zgodovinsko dogajanje z opisom krajev in njihove zgodovine, predvsem pa s skrbno dokumentiranim prikazom družbenega, kulturnega in verskega življenja ter likov vidnih kulturnih in verskih osebnosti, ki so na teh tleh skrbele za slovenskega človeka in njegovo narodno ter duhovno osveščenost in rast.

IŠČITE DELA, NAŠLI BOSTE UPANJE.

Odkrij projekte, ki so bili uresničeni s prispevki, namenjenimi katoliški Cerkvi, pa boš našel bolj transparenten in bližji sklad 8xmille. Oglej si mapo na 8xmille.it ali naloži brezplačno [aplikacijo](#) mappa 8xmille.

8xmille
CHIESA CATTOLICA

Kratke

Peč / Skavtsko jurjevanje, praznik za vse skavte

V torek, 1. maja 2018, bo na pokritem kotalkališču oz. na nogometnem igrišču na Peči (nasproti pokopališču) že tradicionalno jurjevanje - skavtski praznik, na katerem se goriški skavtje spomnimo skavtskega zavetnika sv. Jurija. Obenem je to srečanje namenjeno obnovitvi skavtske obljube, druženju goriških skavtov in seveda tipičnim skavtskim doživetjem in igram, namenjenim vsem. Na srečanju se bomo spomnili tudi enega prvih slovenskih goriških skavtov, dr. Mirka Špacapana, sv. mašo pa bomo darovali še za pokojne goriške skavte in skavtinje.

Zbiranje bo ob 8.45, sledila bosta glavni zbor in kratek program, ob 10.30 bo naš duhovni asistent Renato Podbersič daroval sv. mašo. Po maši bodo skavtske igre, kosilo in taborni ogenj. Srečanje se bo končalo približno ob 16. uri, v primeru slabega vremena pa ob 14. uri (po kosilu).

Zato vabimo vse nekdanje skavte in skavtinje, da se nam pridružijo na jurjevanju in z nami praznujejo ta pomembni skavtski dogodek ter v družbi obudijo spomine na svoje skavtske izkušnje. / Voditelji Slovenske zamejske skavtske organizacije iz Gorice

Komelovci ponovno nagrajani tudi v Sežani

Učenci SCGV Emil Komel so se spet odlično izkazali na tekmovanju. V torek in sredo, 12. in 13. aprila, je na Glasbeni šoli Sežana potekalo Regijsko tekmovanje mladih pianistov Primorske 2018, na katerem so se predstavili 7-letni Riccardo Pistore in 13-letna Elena Breganti iz razreda profesorice Ingrid Silič ter 17-letni Lorenzo Tomada iz razreda profesorja Sijavuša Gadjeva. Mali violinist Riccardo Pistore, ki se je s študijem klavirja kot stranskega instrumenta začel ukvarjati šele v letošnjem šolskem letu pod mentorstvom prof. Ingrid Silič, je osvojil v kategoriji "začetniki", namenjeni rojenim v letu 2009 in mlajšim, zlato priznanje. Elena Breganti je v kategoriji 1. c (rojeni v letih 2003 in 2004), v kateri je bilo skupno 12 pianistov, ki so se pred žirijo predstavili s 15-minutnim programom, osvojila srebrno priznanje. Sedemnajstletni Lorenzo Tomada, učenec iz razreda prof. Sijavuša Gadjeva, je v 2. b kategoriji, ki je predvidevala 25-minutni program in v kateri so bili mladi, rojeni v letih 1999 in 2000, osvojil 1. nagrado in zlato priznanje z 92 točkami. / BL

STANDREŽ Mladinski dramski odsek v Novi Gorici

Zabavna pravljica "zmešnjava"

Pred žal bolj skromnim številom gledalcev so se v sredo, 11. aprila 2018, pozno popoldne razigrani člani Mladinskega dramskega odseka Prosvetnega društva Štandrež predstavili v Točki Zveze kulturnih društev v Novi Gorici s pravljico komedijo *Ogledalo, povej...* Predstava je premierno zaživela v letošnji sezoni pod režijsko taktirko zavzete mentorice skupine Daniele Puja, dolgoletne igralka štandreskega dramskega odseka, ob pomoči vseprisotnega gledališkega zanesenjaka Božidarja Tabaja in ob strokovnih nasvetih dramske igralka Maje Nemec, članice SNG Nova Gorica. Tekst je na osnovi različnih pravljicnih vsebin v hudomušno ironičnem tonu stkal profesor glasbe Stefan Job in mu dal okvir igre v igri - slavni režiser Alberto Sordini snema film in se hujuje nad igralci, tudi nad samovšečno primadono. Pujeva je besedilo nekoliko priredila za potrebe mladih igralcev in ga umestila v štandreski zaselek Jeremitišče ter ga mestoma narečno obarvala, tako da pridobi bolj pristen domač prizvok. Predstavo so mladi igralci - nekateri v njej odigrajo več vlog -, ponesli že na marsikateri oder. Vselej se je občinstvo ob posrečeno napisanem besedilu, ki parafrazira znane pravljice s slavno Sneguljico bratov Grimm na čelu, in ob tekoči igri mladih nastopajočih pošteno pozabavalo. Predstavo je lepo sprejelo tudi maloštevilno, a pozorno občinstvo v Točki in mladim izvajalcem namenilo prisrčno ploskanje. V imenu ZKD je igralcem čestitala tajnica

mag. Martina Trampuž in zaželela njim in mentorjema Danieli Puja in Božidarju Tabaju še veliko nadaljnjih uspehov na tako dobro zasnovani poti.

Ob robu tega članka naj povemo še, da imajo ti mladi v igralcih dramskega odseka PD Štandrež res odlične vzornike. Izjemno so aktivni in z zadnjo uspešnico *Čaj za dve* Toneta Partljiča v režiji Jožeta Hrovata so obredili že kar nekaj dvoran. Z njo so se udeležili tudi Srečanja gledaliških skupin Severne Primorske 2018 in na njem bili tudi nagrajani. Na tej množični gledališki prireditvi, ki bogati jesenske in zimске dni, je nastopilo 11 ljubiteljskih gledaliških skupin; med njimi sta bili poleg štandreske iz zamejstva še Dramska družina F. B. Sedej iz Števerjana s predstavo *Rika van den Bosa Leto šlagerja* (režija Tomaž Kranjc) in Beneško gledališče s predstavo *Trije na pinglavki* (režija Gregor Geč). Med udeleženi skupinami sta bili dve izbrani za državni ogled, in sicer predstava *Boeing boeing* Marca Camolettija v izvedbi Dramske skupine Kulturno turističnega društva "Zarja" Bilje v režiji Ane Facchini, članice igralskega ansambla SNG Nova Gorica, in *Čaj za dve*, ki jo je dramski odsek PD Štandrež ob prisotnosti selektorja odigral v četrtek, 19. aprila, v Rudniški dvorani v Idriji.

Vsi, ki z veseljem spremljamo zelo bogato ustvarjalnost dramskega odseka, se s štandreskimi igralci in režiserjem Hrovatom veselimo ob tem zadnjem velikem zadoščanju. IK

Skupinska razstava v Kulturnem centru Lojze Bratuž

Pogledi na "Obzorja - v ogledalu krajine"

Deziderij Švara, Claudia Raza, Franco Dugo, Vojko Volk, Fabrizio Oreti, Saša Quinzi in Francka Žgavec (foto dd)

Do 31. maja, ob prireditvah ali po domeni, si lahko ljubitelji umetnosti v galeriji Kulturnega centra Lojze Bratuž ogledajo skupinsko razstavo *Obzorja - v ogledalu krajine*. Razstavo, ki je bila odprta v torek, 10. aprila, so s svojimi deli oplemenitili Franco Dugo, Deziderij Švara, Claudia Raza in Milena Gregorčič. Poleg predsednice KC Lojze Bratuž Franke Žgavec, ki je v uvodu pozdravila in predstavila goste, sta občinstvo nagovorila goriški odbornik za kulturo Fabrizio Oreti

in generalni konzul RS Vojko Volk. Slednji je podčrtal moč umetnosti, ki združuje ljudi, in pomembnost skupnega goriškega prostora. Odbornik pa je poudaril, kako je pomembno umetniško in kulturno delovanje na našem območju, in obenem pohvalil center Bratuž, ki uspešno in kakovostno izpelje vse, kar organizira. Po kratki, z občutkom izvedeni točki harfistke in gojenke glasbene šole Emil Komel Vide Boškin, ki je bila deležna prisrčnega ploskanja, je umetnostni zgodovinar dr. Saša

Quinzi, ki je tudi obogatil katalog s svojim prispevkom, predstavil umetnike in njihova dela. Gre za dela štirih likovnikov, ki so zelo različni in so že več desetletij aktivni in uveljavljeni na slikarskem področju. V slikah se izraža duša samih slikarjev, v njih umetniki iščejo same sebe v krajini. Goričan Franco Dugo je izrazil pristaš realističnega slikarstva. Zanj je tisto, kar je in obstaja, vredno slikanja. Njegove vedute Soče, Brd in Furlanske nižine nudijo prepoznavne upodobitve krajine. V zad-

njem ciklu del je glavni motiv nebo, v katerem prevladujejo oblaki tik pred nevihto, ko prikazujejo napetost, ki se bo vsak trenutek sprožila.

Čisto nasprotno je ustvarjanje tržaškega slikarja Deziderija Švare. Njegovo slikarstvo je premišljeno, reflektivno, živi v notranji in duhovni dimenziji. Zrcali se v morju, ki se potem preliva v obzorje in nebo. Barve so usklajene in v harmoniji, kot je tudi slikar v svoji notranjosti. Slikarski pristop Claudie Raze sloni na hitrih gestah in na podzavestnem načinu ustvarjanja. Na prefinjenih razstavljenih delih se osredotoča predvsem na izsek krajine, in sicer na travnate površine.

Nazadnje je Quinzi predstavil še abstraktno slikanje umetnice Milene Gregorčič. Pri zadnjih delih slikarka beleži trenutke po ritmu gest z barvami, ki niso razkošne, ampak temne. S tem načinom prikazuje svoje globoko doživljanje sveta, ki jo obdaja. Obiskovalci odprtja razstave, med njimi tudi priznani likovni umetniki, so bili složni v oceni, da gre za pomembno in kakovostno razstavo. Vsi ljubitelji umetnosti so zato vabljeni, da ne zamudijo te izredne priložnosti. MČ

Kulturni dom Gorica / Komigo
Iskriva Marina De Juli
v muzikalu Mamui

Tretja abonmajska predstava letošnje ponudbe trijezičnega festivala komičnega gledališča Komigo je v nedeljo popoldne, 18. marca 2018, v goriškem Kulturnem domu postregla z bleščecim muzikalom *Mamui - Schiribic, mataran in musiche*. V goste je spet prišla izredno iskriva italijanska igralka Marina De Juli. Predstavila se je v družbi zbora Panarie, ki ga vodi Paolo Paroni, skupine ArteVoce Ensemble in glasbene akademije Naonis. Tudi zaradi živahne kostumske podobe zelo pitansko glasbeno predstavo v italijanskem in furlanskem jeziku, pa še s kakšno drugo narečno primesjo, sta si zamislila Valter Sivilotti in Franca Drioli iz Vidma. Koprodukcijski spektakel je premiero doživel na lanskem Mittelfestu

v Čedadu, zdaj pa gostuje po raznih italijanskih odrih in radodarno razdaja prekipajočo ustvarjalnost mladih pevk in plesalk, katerih duša in vsestranska gonilna sila je Marina De Juli, igralka s posebno močno osebnostjo in izpovedno močjo, ki gledalce z lahkoto odnese v svoj ustvarjalni svet, prepoln najrazličnejših obrazov in značajev. Le-ta pa je ves prežet s tisto učinkovito "grobostjo" z nadihom commedie dell'arte, ki je bil tako značilen interpretativni slog za velikega in kontroverznega gledališkega ustvarjalca Daria Foja. Dvajset let je Marina De Juli, doma iz vasice Cuasso al Monte, na meji s Švicco, v pokrajini Varese, nastopala z njim in njegovo ženo, igralko Franco Rame, po apeninskem škornju in se dodobra

navzela tiste ironije in značilnega humorja, v katerem je vselej čutili grenak podton. Zdaj briljantno nadaljuje Fojevo gledališko pot in se vselej navdihuje ob zgodbah iz nekdanjih dni. Rdeča nit muzikala *Mamui*, ki

pomeni mladi, kot je sama razložila, je ljubezen. Ta se najbolj goreče vname prav v mladih srcih. Zagori pa tudi v takem dobrem, kot bije v zelo preprostem, naivnem pastirju, ki še sebe ne pozna, kaj šele ženskega telesa! Tej naivni dobričinici izberejo lepo, bujno, v vseh pogledih izkušeno dekle, da bi prekrili njeno pregrešno razmerje z domačim župnikom... Igralka se je živahno, pač v slogu, ki označuje njene nastope, v pripovedi, ki je zaokrožala ta gledališko pevsko glasbeni prikaz, sprehajala od lika do lika in v slikovito opisovala zunanjo

podobo vsakega in osvetlila posamezne značaje. Pripoved je kot vedno učinkovito podkrepila z gestikulacijo, gibi (smeh vzbujajoč je bil npr. njen prikaz jahanja na konju, ko je ubogi pastir pospremljal taščo domov, ali ko je bredil reko). Njene ustvarjalne zamisli in domišljija so izjemno bogate. S svojim iskrivim, ognjevitim nastopom napolni prizorišče in brez težav osvoji še tako mlačnega gledalca. Tokrat je sicer imela podporo mladih pevk, ki so se izkazale s svojimi glasovi in koreografijami. Svoj delež so seveda prispevali tudi pevci in glasbeniki, tako da je bilo odsko doseganje res bogato in v velik užitek. Gledalci so svoje navdušenje prelili v bučno ploskanje, zaradi katerega so bili ob koncu deležni še pevsko plesnega dodatka, drobca iz prikazanega muzikala, ki učinkuje, čeprav gledalec ne razume vsega sočno podanega narečnega besedila. IK

Skupaj - Insieme - Insieme - Zusammen
29. APRILA NA DEŽELNIH VOLITVAH

**GLASUJ
IGOR KOMEL**

PREKRIŽAJ IN NAPIŠI

Komel

**OVREDNOTIMO POSEBNOSTI IN
RAZLIČNOSTI NAŠEGA PROSTORA!**

VOLILNO POLITIČNO SPOROČILO - Odgovorni naročnik: IGOR KOMEL

PIKA NA (PESMI) Majda Artač Sturman

Noč

V temni halji iz baržuna
šeta noč,
s sabo nosi sanj prelestnih
poln narač.

Diha mir na sinje morje,
pokoj v svet,
da dremaje podhrteva
v vrtu cvet.

K meni nočca se nagiblje
na srce,
prisuškava na utripe
mi glasne.

In razsuje sanj prelestnih
ves narač
meni v dušo o ljubljencu
tiha noč ...

Ljudmila Modic Prunk (1878 – 1947)

Pesnica in mladinska pisateljica Ljudmila Prunk sodi med manj znana in skorajda pozabljena literarna imena. Rodila se je v Ljubljani, nekaj let pa je živela pri teti v Trstu in objavljala (najpogosteje s psevdonimom Uva) tudi v tržaški Edinosti in Slovenki. Nagib, da ob stoštirideseti obletnici njenega rojstva predstavim eno njenih pesmi, se mi je porodil že pred kakim mesecem ob branju poglobljene predstavitev njenega dela izpod peresa *Bojane Kralj v Koledarju Goriške Mohorjeve družbe* za leto 2018.

Koliko slovenskih pesnikov je opevalo skrivnostno lepoto noči, luno, zvezde in morje ali prekletstvo nemira, ki ne daje spati zaradi neuslišanih ljubezenskih želja? Začenši pri Prešernu preko Jenka, Ketteja, Murna, Gradnika in mnogih drugih bi jih lahko naštel kar nekaj. Kaj pa pesnice, bi vam prišlo na misel kako ime? Gotovo bi se morali pošteno potruditi, da bi navedli katero. In vendar sta motivika lunine noči in zvezdnatega neba kot tudi ljubezensko hrepenenje odmevala tudi v poeziji, ki so jo ustvarjale ženske. Strogi kritiki so literarnim

ustvarjalkam in njihovim besedilom neredko očitali sentimentalnost, pretirano čustvenost in jezikovno neizpiljenost. Z druge strani so žensko poezijo, zlasti za otroke, odkrivali skladatelji, ki so verze prelili v glasbo. Podobno velja tudi za nekatere pesmi Ljudmile Prunk, kot na primer za pesem *Kraguljčki, Biba leze, Ura* idr.

V zgornjih verzih stopa pred nas poosebljena noč, sprehaja se (šeta) kot žensko bitje v žametni halji. Njeno naračje, polno sanj, je prostor ljubezni, miru in harmonije, ki se pretakajo iz enega srca, iz srca noči, v drugega, iz ene duše v drugo. Noč in narava čutita z žensko dušo in jo pomirjata s svojo spokojnostjo. Ženska čuti z žensko, pesnica noč ljubkovalno poimenuje

nočca. Bralkino in bralčevo uho boža najprej dremajoče drhtenje cvetja, nazadnje tiho oglašanje nočnih zvokov, ko razsuje sanj prelestnih / ves narač / meni v dušo o ljubljencu / tiha noč ...

Ob glasnem branju se vam bo morebiti utrnil spomin na katero drugo pesem s podobno tematiko. Ljudmilina je resda zasanjana in romantična, torej mila – a ljubka in spevna.

Upati je, da bomo še kaj slišali o delu te literarno in kulturno angažirane ženske, sicer bolj poznane z moževim priimkom Prunk. Njen mož je bil znani tržaški čisnarik in narodnjak Josip Prunk. Več podatkov o avtorici, kot že omenjeno, lahko najdete v letošnjem Mohorjevem koledarju. O njej in o pesnicah *Franji Trojanšek, Kristini Šuler, Ljudmili Poljanec, Vidi Jeraj in Marici Strnad*, ki so svoje pesmi prav tako objavljale v tržaški reviji *Slovenka*, pa lahko veliko zanimivega preberete v monografiji *Slovenka. Prvi slovenski časopis (1897 - 1902)* v eseju izpod peresa *Vite Pavlin Žerjal*. Publikacijo, ki je izšla v okviru Ljubljanske filozofske fakultete in založbe Beletrina ter vsebuje več esejev in študij, je uredila tržaška zgodovinarica *Marta Verginella*.

Vladka Tucovič

JEZIKOVNICA

38

Je ženska optimist ali optimistka?

Za marec velja, da je mesec žensk in poezije, saj je 8. marca mednarodni dan žensk, bolj znan pod imenom dan žena, 25. marca materinski dan, 21. marca, ko se začne koledarska pomlad, pa svetovni dan poezije. In čeprav je vse troje že za nami, se bom tokrat vseeno zaustavila pri jezikovni rabi, ki je povezana z ženskim spolom, kdaj drugič pa se bom pomudila pri razliki med besedama *pesem* in *poezija*, ki potrebuje samostojno Jezikovnico. V preteklih mesecih smo v slovenskih medijih ogromno slišali o stvarkah, v katere so bili vključeni tudi osnovnošolski učitelji. Lahko bi napisala, da so bili vključeni učitelji in učiteljice, čeprav velja oz. je do nedavnega veljalo, da je moški spol t. i. generični spol tako za moški kot ženski spol, dodajanje ženskega spola pa pogosto zgolj vpljudnostna fraza. Lahko se tudi vprašamo, kako berljiva bi bila besedila, če bi vse samostalnike, pridevnike in glagole izpisali v obeh spolih, saj bi tako sledili načelu poenotenosti. Neustrezno bi namreč bilo, če bi spremenili zgolj samostalnike, drugih besed, ki tudi izražajo spol, pa ne. A tokrat pustimo to. Želela sem izpostaviti nekaj drugega, kar se mi zdi bolj pereče, kot še zlasti v publicističnem jeziku radi rečemo nečemu, kar nas žuli. Gre za to, da je bilo v izjavi ene od učiteljic, ki je protestirala, ker je njeno delo premalo ovrednoteno, slišati, da je tudi *razrednik*. Kako bi naj rekla, da je bilo pravilneje? Da je *razredničarka*. Slovenščina nam namreč v marsikaterem primeru omogoča rabo samostal-

nika, ki izraža ženski spol. Si predstavljate slovenski jezik brez besed, kot so: *zdravnica, vzgojiteljica, frizerka, kuharica, natararica, računavodkinja, blagajničarka, tajnica, direktorica, igralka, režiserka, pisateljica, pesnica?* Pa brez besed: *rektorica, dekanja ali dekanica in akademikinja?* Zakaj torej ne reči, da je osnovnošolska učiteljica tudi *razredničarka* namesto *razrednica*, univerzitetna profesorica pa *mentorica* študentki ali študentu pri diplomskem delu, ne pa *mentor*? Neštetokrat sem že slišala, da ženska sama zase pravi, da je *inženir*, kljub temu da obstaja beseda *inženirka*, ali da je *geograf* namesto *geografinja* ali *optimist* namesto *optimistka*. Na otvoritvi neke razstave pa je bilo za *slikarko* rečeno, da je bila *avantgardist* na svojem področju. Menda *avantgardistka*, če pa je ženskega spola?! Njen mož je bil *avantgardist* oz. natančneje *neavantgardist*, in sicer na pesniškem področju, a to je že druga zgodba. Na koncu ne bom spodbudila samo žensk, da naj uporabljajo žensko obliko, kjer je to v slovensčini mogoče (poznamo tudi izraza *dojenčica* in *malčica*, ne le *dojenček* in *malček*), pač pa seveda tudi moške, in to zaradi čisto preprostega razloga, ker je taka raba, če drugega ne, jezikovno ustrenejša, ne glede na (ne) enakopravnost v družbi.

Doc. dr. Vladka Tucovič na Oddelku za slovenistiko Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem (Koper) izvaja pravopisne in lektorske vaje. Jezikovna vprašanja, o katerih bi radi brali v Jezikovnici, ji lahko pošljete na e-naslov: vladka.tucovic@fhs.upr.si ali na uredništvo *Novega glasu*.

DROBICI DOMAČE ZGODOVINE (14)

Dimitri Tabaj

Andrej Komel pl. Sočebčan (3)

Minister baron Franc Kuhn von Kuhnfeld, ki je pohvalil Komelova domoljubna prizadevanja, je bil velik junak v bitkah proti Lahom, predvsem v Custozzi s feldmaršalom Radetzkyjem in generalom Strassoldom; znan je bil po tem, da je bil izredno ponosen na kranjski polk, ki je nosil njegovo ime, Kranjce pa je postavil drugim narodom za zgled. Kuhnova hči Roza je bila poročena z Julijem Cezarjem Strassoldom-Grafenbergom, čigar teta Franciska Romana Strassoldo-Grafenberg je bila soproga feldmaršala grofa Radetzkyja. Zaradi svojih izkušenj v bitkah proti Giuseppeju Garibaldiju na Tirolskem je baron Kuhn postal eden najbolj priznanih teoretikov gorskega bojevanja v svetovnem merilu. Zadnja leta svojega življenja je preživel v Strassoldu pri Červinjanu, kjer si je uredil bogato vilo s krasnim parkom (bil je strasten vrtnar). Umril je leta 1896 v Strassoldu, kjer je tudi pokopan. Tudi nadvojvoda Albreht, ki je prav tako pisno pohvalil Komelovo poslovenjenje vojaških predpisov in pravilnikov, je veljal za velikega prijatelja našega naroda. Bil je ožji sorodnik cesarja Franca Jožefa in eden njegovih najbolj znanih sodelavcev in

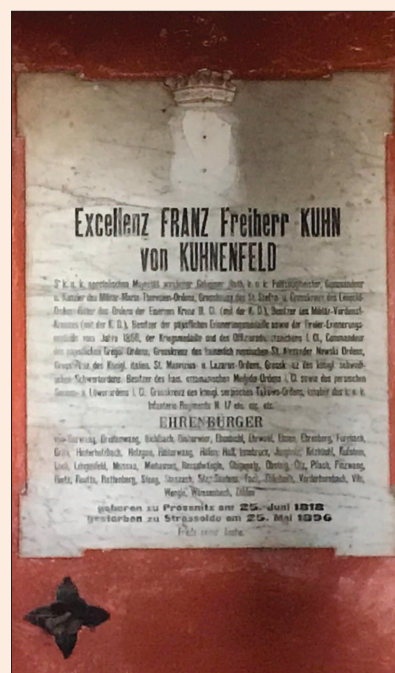
generalov. "Zmagoslavni junak kustoški, jeden najznamenitejših vojskovedij našega veka, naš slovenski narod ga kot junaka slavi in z Radeckijevim imenom spaja tudi njegovo ime, saj se je veliko naših sinov borilo pod njim na Laškem in z njim zmagovalo", je ob njegovi smrti leta 1895 pisal časopis Slovenec, medtem ko je "Slovenski svet" ob isti priložnosti končal nekrolog z naslednjimi besedami: "Vzoren v neumornem delovanju in skromen v zasebnem življenju, vzoren vojskovedja, vzoren zaščitnik starih tradicij velike jednotne države in ravno zaradi tega tudi branitelj historijskih in nacionalnih posebnosti, ostaje nenadomesteno sebestno skupni armadi".

V nadaljevanju Komelovega življenjepisa najdemo več podatkov, ki močno spominjajo na šikaniranje, ki traja še danes. Komel se jim je znal dobro postaviti nasproti z načelno in odločno držo: "Kaj pa, da je imel nepriliko pri nauku. Najprej so hoteli dokazati, da se pri polku ne nahaja dvajset odstotkov Slovencev, sumničli

so, da se je statistika o tem nalašč popačila in skrčila število Nemcev v prid Slovincem, da občuje Komel s politično nevarnimi osebami, n. pr. Andrejem Einspielerjem itd. A dokazalo se je, da je vse laž in obrekovanje, in Komel je dobil zadoščenje. Dogodilo se je, da je neki poveljnik, ki je imel nadzirati učenje, rekel očitno: "Treba bi bilo poprej pozvedeti, ali je sposoben slovenski jezik za nauk gospodov častnikov". Na to pa mu je odgovoril nadporočnik Komel: "Tukaj nismo za to, da bi pozvedovali, ali je jezik slovenski za nauk sposoben ali ne; to stvar naj odločijo drugi. Naša sveta dolžnost pa je, da natančno in vestno izpolnjujemo višja povelja, pa se tudi, kolikor moremo, hitro naučimo slovenščine, ki je drugi polkovni jezik". Slovenski vojaki-dijaki in jednoletni prostovoljci so ga zato resnično čislali".

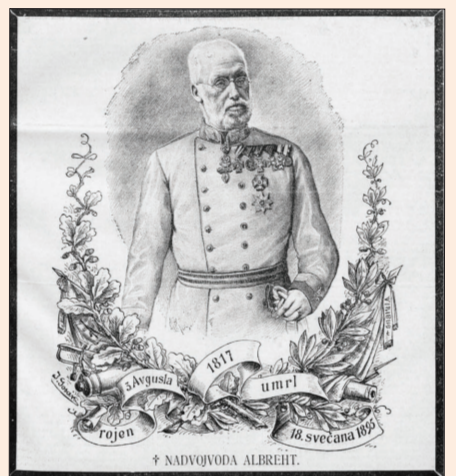

Baron Franc Kuhn von Kuhnfeld (1817-1896), velik junak v bitkah proti Italijanom s feldmaršalom Radetzkyjem in generalom Strassoldom; bil je eden najbolj priznanih teoretikov gorskega bojevanja v svetovnem merilu. Znan je bil po tem, da je bil izredno ponosen na kranjski polk, ki je nosil njegovo ime, Kranjce pa je postavil drugim narodom za vzgled. Izdal je ukaz, naj se vsi častniki celovškega polka naučijo v treh letih slovenščine, "ako hočejo pomikati se više v službi".

Plošča v grobnici barona Franca Kuhna von Kuhnfeld na pokopališču v Strassoldu pri Červinjanu.

vinotoka leta 1879. je podelil svetli cesar Komelu plemstvo in s tem častno besedo "plemeniti" z naslovom, ki si ga je sam izbral, "Sočebčan", zaradi tega, ker je že l. 1848. kot izprašan učiteljski pripravnik branil bregove reke Soče blizu Plavij proti laški vojski". Res je bila obramba domovine in slovenstva njegov prvi cilj. Andrej Komel se je upokojil z vsemi častmi in s povišanjem: "Ko je meseca malega srpana l. 1885. odhajal iz Kromerija, napravili so mu častniki pešpolka Nadvojvoda Karol, lovstva in domobranstva, sijajen banket; v znamenje ljubezni in spoštovanja, katero si je bil pridol-

Nadvojvoda Albreht (1817-1895), ožji sorodnik cesarja Franca Jožefa in eden njegovih najbolj znanih sodelavcev in generalov. Pisno je pohvalil Komelovo poslovenjenje vojaških predpisov in pravilnikov. Slika je bila objavljena v Primorskem listu dne 28. februarja 1895.

bil pri vseh, dvignili so ga na rame ter nosili po dvorani. Pri odhodu so ga spremili vsi garnizijski častniki na kolodvor, kjer so se najsrečnejše poslovili od njega in družine. Če vračunamo vojna leta, služboval je naš Komel nad štirideset let zmerom delaven, zmerom poln življenja. Zato je prosil, da bi ga umirovili. Njegovo Veličanstvo svetli cesar mu je podelil povodom umirovljenja meseca sušca l. 1886. značaj majorja ad honores (t. j. častnega majorja)".

Pokopališka cerkev sv. Roka na Goriščeku v Solkanu med prvo svetovno vojno. Posvečena leta 1689, porušena pa leta 1955. Tu blizu je bil rojen Andrej Komel plemeniti Sočebčan. Lastnik slike: Paolo Bonassi.

Kuhnova vila v Strassoldu pri Červinjanu.

Kratke

Hoffmann in Capogreco v DSI

V tem tednu Društvo slovenskih izobražencev poleg ponedeljkovega večera prireja še posebno srečanje v petek, 27. aprila, ob 17. uri v prostorih Kavarne in knjižarne San Marco v Ul. Battisti 18 v Trstu.

Ob 80-letnici uvedbe fašističnih rasističnih zakonov, ki jih je Mussolini razglasil ravno v Trstu, prireja društvo srečanje o knjigi Zgodba družine judovskega izvora v Palermu, ki jo je v italijanščini napisal član rodbine Hoffmann, ki je v zadnjih dveh stoletjih živela med Nemčijo, Avstrijo, Trstom in Palermom, potem pa se je razkropila še v Združene države in Izrael. Med vojno so številne njene člane doleteli internacija v Italiji in nacistična uničevalna taborišča.

Tržaška veja je bila v sorodstvu z rodbinama Venezian in Conegliano, a tudi s slovensko družino Kukanja.

Vera Kukanja je bila namreč babica avtorja Alessandra Hoffmanna, ki se je rodil in živi v Palermu, kjer je bil profesor na tamkajšnji univerzi in je časnikar. Izdal je več knjig o gospodarskih in političnih vprašanjih, danes pa je odgovorni urednik radijske postaje palermske nadškofije Radio Spazio Noi in Blu.

Knjiga je v Palermu doživela že štiri izdaje pri založbi Qanat. Avtor pa si je zelo želel tudi predstavitev v Trstu in nalašč zanjo prihaja k nam. Ob moderatorju Ivo Jevnikarju bo pri njej sodeloval še najboljši poznavalec italijanskih internacijskih sistemov in taborišč, profesor na Univerzi Kalabrije Spartaco Capogreco.

Mladika 2-3/2018

Kam vodi slovenska politika v zamejstvu. Na to vprašanje skuša odgovoriti avtor uvodnega članka v tej številki revije, ki namenja dober del prispevkov prav bližajočim se deželnim volitvam v Furlaniji Juljski krajini. Tako kot nedavne politične parlamentarne volitve tudi deželne predstavljajo za slovensko manjšino v Italiji izziv, ali ji bo uspelo izvoliti svojega predstavnika oziroma predstavnik. Revija objavlja intervju z deželnim tajnikom Slovenske skupnosti in podpredsednikom deželnega sveta Furlanije Juljske krajine Igorjem Gabrovcem. V pogovoru se Gabrovec dotakne različnih tem, poraza Demokratske stranke in vzpona Gibanja petih zvezd ter desne sredine na parlamentarnih volitvah, posebnosti volilnega zakona, izvolitve slovenske kandidatke Tatjane Rojc v rimski parlament, odnosov med Slovensko skupnostjo in Demokratsko stranko na deželnih volitvah, volilne udeležbe, predlogov stranke Slovenske skupnosti slovenskim volivcem na upravnem in gospodarskem področju. Svoje mnenje o nedavnih političnih volitvah so povedali

tudi Erika Jazbar, Peter Černic in Martin Brecej. Nekdanji deželni tajnik SSK Damijan Terpin ugotavlja, da Slovenci v Italiji za parlamentarne volitve niso odigrali nobene funkcije političnega subjekta, Mitja Petaros razmišlja o nujnosti skupnega slovenskega predstavnštva, Karl Hren pa poroča o nedavnih deželnih volitvah na Koroškem. Fokusu sledi objava govora

profesorja Adrijana Pahorja na Prešernovi proslavi v Društvo slovenskih izobražencev v Trstu. V rubriki o ekologiji je govor o razliki med podnebjem in vremenom, na kar opozarja tudi znana slovenska klimatologinja Lučka Kajfež Bogataj. Ivo Jevnikar je ob 120-letnici rojstva kiparja Franceta Goršeta prispeval tretji del zapisa o njegovih primorskih letih, in sicer o njegovem poučevanju na gimnaziji in učiteljsku v Trstu. Sledijo številne novice o dogajanju med Slovenci v zamejstvu in zdomstvu, ki jih prinaša rubrika Antena. V rubriki o literaturi je objavljena zgodba Darinke Kozinc Slike ob meji, ki je prejela prvo nagrado za prozo na 46. literarnem natečaju revije Mladika. Objavljena je tudi velikonočna pesem patra Vladimirja Kosa Ob Tebi vigred v meni žubori. V rubriki Kultura umetnostna zgodovinarica Mojca Polona Vaupotič piše o bogatem opusu marinista Alberta Sirka. Objavljeni so tudi pričevanja o življenju v Trstu Mirelle Urdih Merku' in Pavleta Borštnika, zapis o franciškanskem bratu Ksaverju Pavločiču, ki so ga leta 1945 zajeli partizani kot bolničarja na vlaku domobranskih ranjencev na Gorenjskem. Evelina Umek piše o knjigi Bogomile Kravos Aplavz. O novostih v Knjižnici Dušana Černeta v Trstu poroča knjižničarka Lučka Kremžar De Luisa. V mladinski prilogi RAST Neža Petaros piše o nujni skrbi za okolje in o uspehih Mešanega mladinskega pevskega zbora Emil Komel iz Gorice, ki je na 26. državnem tekmovanju otroških in mladinskih pevskih zborov v Zagorju ob Savi prejel zlato priznanje. V Rasti je tudi predstavitev novega odbora društva MOSP, kateremu bo odslej predsedovala Ksenija Kosmač. Z novimi odborniki so se pogovarjale Veronika Piredda, Denise Frandolič in Ilaria Vittorelli. Objavljeni sta pesmi Maše Kocjančič in Marinke Farinelli. Na zadnji strani Brina Bakhita piše o očeh kot zrcalu človeške duše in o tem, kaj se skriva v pogledih.

Ponedeljkov večer v DSI / Gosta režiser Igor Pison in pater Edi Kovač

Govor je bil o Judi, predstavi v SSG

Najnovejšo predstavo Slovenskega stalnega gledališča Juda sta v Društvo slovenskih izobražencev predstavila režiser Igor Pison in pater Edi Kovač. Juda je lik, ki postavlja vprašanja in se dotika zahtevne tematike tako s teološkega kot človeškega vidika. Nizozemska avtorica in dramaturginja Lot Vekemans pozna dobro gledališki jezik. Miselni preklopi so zelo hitri. Besedilo je večplastno, na več nivojih. Vsebuje citate iz apokrifnega evangelija po Judi in citate režiserja Tea van Gogha. Igor Pison je leta 2008 v Berlinu zasledil dve monodrami avtorice Lot Vekemans: Njena sestra in Juda. To sta zelo zanimiva junaka – prva je Antigona sestra Ismena, molčeči lik. Na predstavo Juda pa bomo vsi prišli z velikim pričakovanjem, saj imamo obče mesto, neki kliše, občo resnico. Tam pa najdemo nekaj čisto drugačnega, nekoga, ki se pogovarja z nami, izstopa, nima drže nekoga, ki je apriorno hudoben, zato bo začel njegov dvom počasi pronicati v nas. Besedilo je mestoma banalno, a zna preiti na zahtevne teme. Nagovarja gledalca in prodre

ter uniči četrto steno. Včasih je zelo boleče, ker v prvih vrstah se vsi obračajo v drugo stran, v resnici pa zahteva od nas, da nismo pasivni gledalci,

dva nivoja pripovedovanja – racionalno in čustveno, konstantno nihanje pa nas spravi v dvom. Predstava je vizualno lepa in ohranja prvine rituala.

P. Edi Kovač in Igor Pison (foto damj@n)

temveč da začnemo razmišljati. Nimamo možnosti, da se skrijemo, le da ostanemo ali zapustimo dvorano.

Režiser je izbral Judo, ker je vedno negativen lik in je prav zaradi tega zanimiv. Kot primer je izpostavil Riharda III., Medejo in Ibsenove like, ker nosijo senčno plat. Juda meša

Pater Edi Kovač je najprej čestital režiserju, ker je vrnil gledališče "v začetek", ko so obravnavali svete teme, ker je bil to sakralni prostor. Kdor mislil da je to zgolj igra, bo razočaran, ker ne gre za rekonstrukcijo zgodbe, temveč je postmoderna uprizoritev, v kateri naj bi gledalci postali akterji. Juda je

izjemno zahteven projekt, ker je monodrama in sloni vse na enem samem človeku. Za ogled predstave je potrebno znanje grške tragedije in evangelijev. Ob tem se je spomnil nekdanjega lektorja SSG Mirka Mahničja, svojega profesorja, ki jih je učil svetosti besede.

Kot je povedal Kovač, izhaja Lot Vekemans iz protestantske tradicije, v kateri je Sveto pismo zelo domače in ga prebirajo vsak dan. Avtorica tako diha s svetim besedilom in ga

hkrati odpira antiški, apokrifnim delom in svojemu razmišljanju. Igralec se neprestano sprašuje in dvomi. To je enostavna drama, pri kateri je treba razmišljati. V njej se Juda ima za mesijo, saj sprejme nase krivdo in pokaže, da je odgovoren za svoja dejanja ter nosi krivdo vsega človeštva. Zato lahko primerja svojo smrt s smrtjo Kristusa na križu. V judovski tradiciji obstajata dva mesi-

ja – eden je mesija Judov, ki se uresniči v Davidovem rodu, reši ljudstvo in vzpostavi Davidovo kraljestvo, drugi pa izhaja iz egiptovskega Jožefa, ki so ga bratje prodali za trideset srebrnikov. Tudi Juda ga proda in hoče povedati, da je mesija za vse narode.

Metka Šinigoj

Občinska svetnika V. Repini in I. Švab / Pismo županu

Naj pojasni posek barkovljanske lipe!

Občinska svetnika, Valentina Repini, DS, in Igor Švab, SSK v skupini Demokratske stranke, sta pisala občinskemu funkcionarju, inženirju Enricu Corteseju, in zahtevala vpogled v dokumentacijo o poseku stoletne lipe pred barkovljansko cerkvijo. Poseg občinske službe za javno zelenje je sprožil ogorčenost in nelagodje krajevne skupnosti, ki je lipo

doživljala kot simbol slovenske identitete in kot prijazno drevo, pod katerim se je skupnost zbirala in doživljala veliko prijetnih druženj. Enricu Corteseju sta občinska svetnika pisala z zahtevo, naj posreduje ekspertizo o stanju barkovljanske lipe, odobritev postopka za sekanje lipe in javno naročilo za izvedbo takšnih posegov. Občinska svetnika Švab in

Repini bosta ob prejemu dokumentacije naslovila svetniško vprašanje z zahtevo pisnega odgovora županu Dipiazzi in

pristojni odbornici Lodijski, v katerem bosta poudarila dejstvo, da je pred takim posegom nujno seznaniti krajevno skupnost in rajonski svet, tudi glede na programske smernice tržaškega župana, ki si prizadevajo za večje sodelovanje med rajonskimi sveti in občinsko upravo. Ta naj bi rajonske svete tolmačila kot največje poznavalce območja. Pogostoma se izkazuje, da so

smernice le zapis v županovem programu, ki se pa žal ne udeležujejo. Seveda bosta župana in odbornico vprašala tudi za razlog bliskovitega posega, saj sogovorniki s področja urejanja krajine in vzdrževanja zelenic v neformalnih razgovorih zatrjujejo, da je bil posek barkovljanske lipe nepotreben in preuranjen. To pomeni, da sečnja predstavlja tudi nepotreben strošek za tržaške davkoplačevalce in veliko moralno škodo za celotno barkovljansko skupnost. Vprašala bosta tudi, kakšna je usoda dragocenega lipovega lesa in kako se nameravata odolžiti skupnosti.

Tržaško knjižno središče

Kava s knjigo - gost Miha Obit

V Tržaškem knjižnem središču so na Kavi s knjigo v sredo, 11. aprila 2018, predstavili nov prevod Kosovelovih poezij prevajalca in pesnika Miha Obita. Beneški pesnik, s katerim se je pogovarjala urednica Martina Kafol, se je rodil v Nemčiji; ko je bil star dve leti so se njegovi starši odločili za vrnitev v rodno Benečijo. V družini so se pogovarjali v narečju, Miha Obit pa se je izobraževal na italijanskih šolah. Strast do slovenščine ga je popeljala v Ljubljano, kjer se je leta 1995 udeležil intenzivnega tečaja slovenskega jezika. V slovenski prestolnici se je seznanil tudi s sodobnimi slovenskimi pesniki, s katerimi je vzpostavil prijateljske stike. Prijatelje pesnike je že leto kasneje povabil na knjižni del prireditve Postaja Topolove, ki poteka v Topolovem v Benečiji

vsako leto v mesecu juliju. Prevajalec Miha Obit je opisal

Foto damj@n

delo prevajalca kot zelo naporno in zahtevno. Sam se posveča tej dejavnosti v prostem času, ki ga sicer vedno primanjkuje.

Obit se je s Kosovelom srečal v zrelih prevajalskih letih in med prevodom je vsako Kosovelovo pesem podoživljal na lastni koži. Povedal je, da, ko je dobil to prevajalsko nalogo, se je večkrat odpravil na Kras v kraje Srečka Kosovela. Tam se je popolnoma vživel v Kosovelovo poezijo in dobil pravi navdih za

prevod. Prevajalec si je med delom zastavil nekaj izhodišč: ali prevajati dobesedno, brez upoštevanja ujemajočih se rim, ali pa spoštovati pesnikove rime, aliteracije in asonace, s tem da se pri prevajanju besedilo nekoliko prilagodi. Odločil se je za drugo varianto in po besedah Kafolove nosi vsak Obitov prevod njegov edinstveni pečat. Obit, ki ima do Kosovela veliko spoštovanje, se je pred prevajanjem spraševal, ali je pravzaprav potrebna nova publikacija s prevodom Kosovelovih pesmi, kajti profesorica Daria Betocchi je Kosovela že prevajala. Po njegovih besedah pa se prevoda razlikujeta po "energiji". Iz tržnih statistik Tržaškega knjižnega središča je Obitova knjiga trenutno ena izmed najbolj prodanih. Med srečanjem smo izvedeli, da Obit najraje piše v italijanščini in tudi v beneškem narečju o temah, ki so povezane na rodno Benečijo. Obitova publikacija, ki je izšla pri založbi Transalpina in nosi naslov Srečko Kosovel - Quel Carso felice, je bila do zdaj predstavljena v Vidmu, Gorici in Špetru, v kratkem pa jo bodo predstavili še v mestecu San Daniele v Furlaniji.

Marko Manin

POGOVOR Marko Pisani / Župan na Repentabru

“Te volitve so za nas poglavitne!”

Marko Pisani (Slovenska skupnost - SSK), župan Repentabra, bo na deželni volitvi spet kandidiral. Pred volitvami smo se pogovorili o njegovih namelih in pričakovanih. Pisanija predvsem zanima dobrobit vseh občanov in pripadnikov slovenske narodne skupnosti.

Gospod Pisani, kakšna so vaša pričakovanja za deželnozborske volitve?

Tudi pred petimi leti sem kandidiral na deželni volitvi na listi stranke Slovenska skupnost. Tokrat pa je moja zavzetost še večja, ker se mi prihodnje leto izteče županski mandat. Pred petnajstimi leti sem zasedal za en mandat mesto podžupana in zdaj sem že drugo mandatno dobo župan; zato nimam več možnosti opravljati to funkcijo. Mislim, da je tudi prav, da se po petnajstih letih zadeve obnovijo. Zdi se mi prav, da svoje izkušnje in znanje, ki sem si ga nabral v vseh teh letih županovanja, dam na razpolago

našemu širšemu območju, predvsem pripadnikom naše narodne skupnosti od Trbiža do Milj.

Dokaz vašega dobrega županovanja je tudi zadnji projekt, ki ste ga izpeljali skupaj z medobčinsko zvezo.

Sem zelo pozitivno presenečen, da je bil moj projekt odobren. Želim si, da bi ta stavba še vedno ostala kulturni dom za razne prireditve, pa tudi, da bi celotna hiša zaživevala z dodatnimi dejavnostmi. Našim mladim želimo ponuditi prostore za profesionalne “startup” dejavnosti. Na tak način želimo ustvariti pogoje mladim, da ostanejo v naši občini. Dom bi vsekakor obdržal dvorano za kulturne dogodke.

V občini ste zasnovali kar nekaj dolgoročnih projektov, od športa, infrastrukture, kulture itd.

Kako bi povabili volivce na deželne volitve?

Mislim, da so te volitve za našo narodno skupnost poglavitne. Izbira je trenutno skoraj enosmerna. Stranka Sloven-

foto dd

ska skupnost mora doseči vsaj en odstotek glasov na deželni ravni, da lahko izvolimo svojega predstavnika v deželni

svet. Imeti svojega predstavnika v deželni svet, tudi če zmaga desnica, je zelo pomembno za občane, za upravitelje in za vse tiste, ki se bodo soočili z našo narodno skupnostjo.

Kako bi opisali populistične težnje, ki so precej aktualne?

Neuspeh populizma dokazuje trenutno dogajanje v Rimu. Populizem ni prava rešitev. Če kdo misli resno, se ne spušča na take nivoje. Menim, da moramo biti stvarni, realni. Kot župan sem zmeraj mislil, da nikoli ne smem obljubljeni nekaj, česar ne bom mogel uresničiti.

Zato pozivam vse volivce, naj oddajo tako imenovani koristni glas stranke Slovenska skupnost. Samo ta glas bo lahko omogočil, da bomo Slovenci imeli svojega predstavnika na deželni ravni.

Marko Manin

Obvestila

Društvo slovenskih izobražencev prireja v petek, 27. aprila, v prostorih Kavarne in knjigarne San Marco v Ul. Battisti 18 v Trstu predstavitev knjige prof. Alessandra Hoffmanna iz Palerma Zgodba družine judovskega izvora v Palermu. Z njim se bosta pogovarjala moderator Ivo Jevnikar in strokovnjak za fašistična taborišča prof. Spartaco Capogreco z Univerze Kalabrije. Začetek ob 17. uri.

SPD Mačkolinje vabi na potpisno predavanje Mehika skozi moj objektiv. Barbara Žetko bo v fotografiji in besedi prikazala svoje nedavno popotovanje po očarljivi državi Latinske Amerike v petek, 27. aprila, ob 20. uri v dvorani Srenjske hiše v Mačkolinjah.

Sklad Mitja Čuk sporoča, da se nadaljuje ogled razstave zgodovinskih slik Opčine skozi

čas v gostilni na Opčinah, Proseška ulica 35, do 10. maja. **Romanje v Medjugorje** bo od 11. do 14. maja 2018. Vpis in spored: za Goriško pri g. Darku (tel. 0481 32121 ali 370 3201305), za Tržaško pri g. Jožetu Markuži v Zgoniku (tel. 040 229166) in za Slovenijo pri gospe Ani v Novi Gorici (tel. 00386 5 3022503).

Darovi

Za rojstni dan Neve in Aldota Stefančiča daruje Marta 100 evrov za Slovensko Vincencijevo konferenco pri Sv. Ivanu. **Za Društvo Rojanski Marijin dom** daruje Anita Perič 30 evrov.

Voščilo

Prijateljema Aldu in Nevi za rojstni dan! Naj povsod vama sonce sije, naj vama ura sreče bije, mnogo zdravlja in veselja, to je moja srčna želja! Marta in vsi, ki vaju imajo radi.

TRŽAŠKO KNJIŽNO SREDIŠČE in GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA
vabita na predstavitev ponovne izdaje monografije

TONE KRALJ

Cerkvene poslikave na Tržaškem, Goriškem in v Kanalski dolini

Pogovor z avtorico, umetnostno zgodovinarico Vereno Koršič Zorn bo vodil urednik Novega glasa Jurij Paljč

v četrtek, 3. maja 2018, ob 10. uri
v Tržaškem knjižnem središču

Ob 10. obletnici smrti

Matejki Peterlin Maver v spomin

Društvo Rojanski Marijin se ob 10. obletnici smrti spominja predrage Matejke z veliko, iskreno hvaležnostjo. Preveč svojih moči in truda je posvetila naši rojanski skupnosti, preveč si je prizadevala za naše društvo, naš pevski zbor, da se je ne bi pogosto, ob raznoraznih priložnostih, spomnili in si med sabo pritrjevali: “Matejka bi to gotovo znala, ona bi že našla rešitev”. Ostala nam je v srcu. Neizbrisno so nam ostali v spominu njen lik, njena izjemna sposobnost za kulturno delo, pa tudi njena velika dobrotta, požrtvovalnost, smisel za humor in odločnost v pravem trenutku. Ob okrogli, 10. obletnici njenega odhoda v večnost smo z mislimi in težkim srcem pri njej v nebeških višavah. Če nas

foto dd

opazuje, ji je gotovo težko, ko vidi, kako se naše vrste v Rojano počasi in neizprosno krčijo. Koliko si je prizadevala za to, da bi pomnožila naš pev-

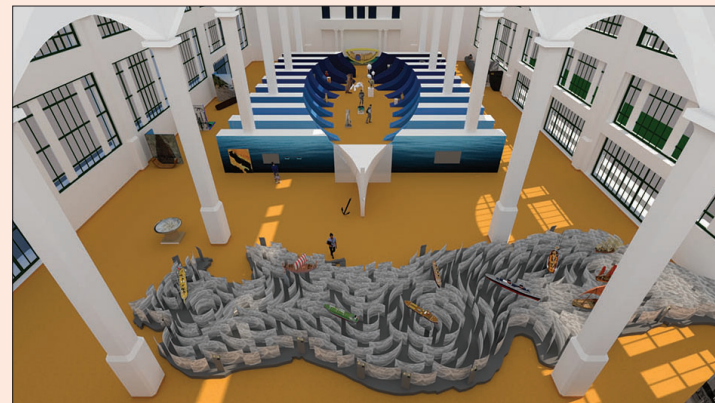
ski zbor! Kako je, kljub pomanjkanju šole, iskala male rojanske igralce, ki bi nastopali na našem odru! Ona bi s svojo pronicljivostjo in vztrajnostjo gotovo kaj dosegla, česar mi enostavno ne zmoremo.

Imela je pač posebne darove, ki jih ni nikoli samovalno razkazovala, a so ob priložnosti prišli na dan in nas prijetno presenetili. Pomagala nam je iz stiske, reševala probleme in se vsestransko razdajala. Predvsem pa je bilo v njenem velikem srcu prostora za vse: njene drage domače, prijatelje, za bolne in trpeče. Na te ni nikoli pozabila. Če je bil kdo v stiski, je bila Matejka tista, ki mu je skušala pomagati. Z vsem srcem, iskreno. In vendar je imela še toliko drugega dela: doma, na kulturnem, gledališkem področju in še marsikje. Našla je čas za vse, kar se ji je zdelo pomembno in potrebno njene pomoči. Na vse to ne bomo nikoli pozabili, Matejka. Zelo nam manjkaš. Hvala ti za vse.

V nekdanji Tržaški ribarnici razstava V morju bližine

Do 1. maja bo še odprta v nekdanji Tržaški ribarnici razstava s nenavadnim poudarkom “bližine”, intime, po pesniku Mediterana Predragu Matvejeviću. Podnaslov “podvodna arheologija pripoveduje o Jadranu” pove vse. Za uvod je maketa našega domačega morja, v razmerju 1:30.000, z značilnimi plovili od miljskega topa do beneške galeje, na ogled je tudi naša čupa. V osrednjem prostoru pa se vrstijo elegantni temnomodri hodniki z vitrinami, eksponati, rekonstrukcijami, video in avdio posnetki... Na enem samem mestu dobi obiskovalec kopico flešev o jadranskem prostoru, pristaniščih in pristanih, ladjah, tovorih (vsakdanje blago in dragocenosti), ljudeh (mornarjih, trgovcih, piratih), dejavnostih, vojnah, svetih krajih, preseljevanju, podvodnem raziskovanju. Postavitev razstave v režiji Dežele FJK in Občine Trst daje nekako misliti na celostni pristop zgodovinske šole Annales. Soustvarila jo je široka skupina italijanskih, slovenskih, hrvaških, črnogorskih strokovnjakov (50) ter znanstvenomuzejskih inštitucij (60). Postavil jo je arhitekt Giovanni Andrea Panizon. Krasen

katalog založbe Gangemi je uredila kuratorica razstave, podvodna arheologinja Rita Auriemma s strokovno pomočjo arheologinje Renate Merlati. Imel sem priložnost za ogled, ki ga je vodila Merlati. Morda sem prvič tako plastično doumel bogastvo in koristnost vede o preteklosti za razumevanje in rekonstrukcijo sedanosti, od tradicionalnih najdišč pri Ogleju in Barkovljah do sodobnih “podvodnih

arheoloških muzejev” Dalmacije. Upajmo, da so (in še bodo) starši in učitelji peljali mlade v tržaški Salon čudes, ki je s svojimi 2.000 kvadratnimi metri površine idealen za tovrstne podvige. Na spletni strani nelmare dell'intimita. it so vse informacije o razstavi in urniku. / Davorin Devetak

Volilno srečanje v Nabrežini z Igorjem Gabrovcem

“Ko smo skupaj, smo nepremagljivi!”

Pod zelenimi kostanji na dvorišču kavarne Gruden v Nabrežini je v soboto, 21. aprila 2018, v zelo sproščeni vzdušju potekalo srečanje, na katerem je podpredsednik deželnega sveta FJK Igor Gabrovec, ki letos zadnjič kandidira na deželni volitvi, prikazal delo, ki ga je opravil v tem deželni mandatu. Večera se je udeležilo lepo število prijateljev, somišljenikov in gostov Igorja Gabrovca in stranke Slovenska skupnost.

Igor Gabrovec se je zahvalil vsem podpornikom in sodelavcem za zaupanje in za opravljeno delo. V nagovoru je s pozornostjo omenil skrb za socialo, za družine, šolstvo, infrastrukturo in seveda za celotno slovensko narodno skupnost. Povedal je, da je v zadnjem mandatu, tudi zaradi njegovega posredovanja, naša narodna skupnost iz državnih blagajin pridobila več kot pet milijonov dodatnih sredstev. Gabrovec je povedal, da ni

novost, da tisti, ki vlada, pride do volitev z težavami; kdorkoli je vladal, pride do novih volitev poražen. “Vodstvo Demokratske stranke nam je tik pred koncem leta formalno izrazilo pripravljenost in pričakovanje, da smo ponovno sklenili sporazum. Leva sredina že nekaj let izgublja na vseh nivojih. Doživeli smo veliko uspehov na državnih, deželni in pokrajinski ravni, a prišel je trenutek, ko je treba zamenjati register in razumeti ljudi”, pravi Igor Gabrovec. Po njegovem pogledu

Severna liga in desnica zmagujeta, ker ‘jahata’ strahove, ki so še vedno realni; te sta leva sredina in levo podcenjevali: “Ti strahovi so še vedno občutena ekonomski kriza, negotovost in kriza, ki je vezana na migrantske tokove”. Po besedah Igorja Gabrovca se je politično stanje v naši deželi zelo spremenilo, tako da Slovenci uživajo ugled in priznanje tudi med pripadniki desnice. Gabrovec je nazadnje pozval volivce, naj ga

podprejo: “En sam je sam, ko nas je veliko, pa smo nepremagljivi!” Na večeru je bila prisotna tudi senatorka Tatjana Rojc, ki je Gabrovca opisala kot osebo dialoga, ki si prizadeva za svoj teritorij. “Vedno je znal vsem prislunhiti in je bil pozoren na zahteve in potrebe vseh. Izbral si je čudovito geslo: Bodočnost je od tistega, ki veruje v njo. Mislim, da predstavlja njegova kandidatura garancijo za našo prihodnost”. Rojčeva je pozvala vse volivce, naj stopijo trezno skupaj in naj volijo kandidate, ki imajo možnost, da so lahko resnično izvoljeni.

Marko Manin

Maribor / Bialno tekmovanje Naša pesem

Zmagovalec je Komorni zbor Dekor iz Ljubljane

V nedeljo, 23. aprila 2018, se je v Mariboru končalo dvodnevno, bialno zborovsko tekmovanje *Naša pesem*, že 25. po vrsti, na katerem se je za nagrade in priznanja potegovalo 20 vrhunskih slovenskih zasedb s skupno 650 pevci. Petčlansko mednarodno strokovno žirijo je s svojim nastopom najbolj prepričal Komorni zbor DEKOR iz Ljubljane pod vodstvom Petre Grassi, ki je prejela tudi naziv najboljša zborovodkinja tekmovanja.

Dekor s članico žirije Karnimo Šilec (foto Janez Eržen)

Komorni zbor DEKOR je na Naši pesmi nastopil prvič in je med drugim izvajal noviteto, priredbo beneške ljudske *Snuojka san par jubci biu*, ki jo je prav za ta zbor in za to priložnost napisal naš skladatelj Hilarij Lavrenčič. Pevovodkinja Petra Grassi se mu iskreno zahvaljuje za izkazano zaupanje. Organizator tekmovanja Javni sklad za kulturne dejavnosti (JSKD) je podelil nagrade in priznanja v več različnih kategorijah, med drugim tudi nagrade za najboljše zborove

posameznih sestavov ter priznanja in nagrade za najboljše izvedbe skladb. Posebno priznanje in denarno nagrado mlademu skladatelju za noviteto je prejel Tilen Slakan za priredbo ljudske pesmi *Ko bi le vedela mam'ca vi*. Naša pesem je bialna prireditev v organizaciji Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti (JSKD), ki na vsaki dve leti ponudi pregled vrhunske zborovske ustvarjalnosti pri nas. Letos je na Naši pesmi kar

osem zasedb nastopilo prvič, tekmovanja pa se je udeležilo tudi pet zborovodij debitantov, kar kaže na sveže in živahno dogajanje na področju zborovskega petja. Tekmovanje Naša pesem je izjemnega pomena za ohranjanje in razvoj kakovosti zborovskega petja pri nas, pri čemer ni nezamisljivo dejstvo, da je bil za vse v tujini že uveljavljene slovenske zasedbe prav nastop na Naši pesmi ključen za njihovo kasnejšo mednarodno uveljavitev.

PRIMORSKI PRIIMKI (70)

KULOT

Kulot je eden najpogostejših priimkov v Gorici. Seveda gre večinoma za zapis Culot. Kulot pa so ga začeli zapisovati predvsem v slovenskih krajih. Včasih tudi z dvema črkama L. Ne gre za slovenski koren besede, kakor tudi ne za slovensko končnico. Cullot je, denimo, francoski priimek, ki ga najdemo samo v Franciji. 51 jih je. Culotov je precej več, 2.269. Portal Fo-

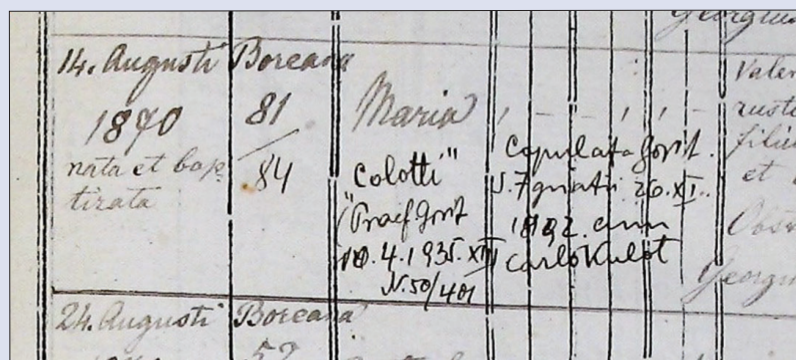
lot, v času fašizma pa so mu "povrnili" "italijansko" obliko: Colotti. Kajpada ta priimek nima prav nobene zveze s kakim Collottijem.

Priimek se je iz Podturna razširil v Šempeter že pred letom 1800, v Vrtojbo pa okoli leta 1825,

Tino Mamić

ko je Štefan Valentin Culot (1804-1842) z družino zaživel v Dolenji Vrtojbi št. 46. Žal zaradi v prvi svetovni vojni uničenega arhiva v Šempetru in Vrtojbi o družini nimamo veliko podatkov. Vemo pa, da je Štefan Valentin sin Matije in vnuk Janeza Culota, družine, ki je živel v Podturnu 26. Iz te družine

Potalijane oblike priimkov so vpisovali tudi v stare matične knjige. Tu vidimo spremembo v krstni knjigi (1870): najprej so dopisali, da se je Ana Špolad poročila s Karlom Kulotom (1892), potem pa, da je to postal priimek Colotti (1935). Knjigo hrani Škofljski arhiv Koper.

1807	Koli: giona	Sejo	Genitori	Patrini
Marec	reba	Stome	Padre	Madre
26. februarja	Calotto	Calotto	Matheus filius guis. joannis	joannis Bresan
			Radio Culot	Anna Maria pte. Urisch

Krst Štefana Valentina Culota v Podturnu, začemika rodbine Kulot v Vrtojbi. Verjetno gre za furlansko govorečo družino, ki pa je glede na določene indice imela tesen stik s Slovenci in slovenščino. Krstno knjigo hrani župnijski urad Podturn (San Rocco).

rebars jih je preštel 1.024 v Belgiji, 759 v Franciji, 246 v Italiji, 105 v Argentini, 40 v Luksemburgu in 32 v Veliki Britaniji. V Sloveniji je Kulotov 13, Culotov pa pet. V Gorici pa živita 102 človeka s priimkom Culot. Gre za peti najbolj pogost priimek v mestu. Priimek na slovenski strani pa počasi izginja – pred stoletjem je samo v Vrtojbi in Šempetru živelo več kot 50 Kulotov. V francoščini se priimek Culot ne izgovarja enako, saj je zadnja črka T nema. Je pa našemu Kulotu po izgovoru podobna francoska beseda cullotes: to so podkolenske hlače, ki so jih nosili plemiči v času francoske revolucije. A to le mimogrede, saj te hlače sicer nimajo nobene zveze z našim priimkom.

Priimek Culot, katerega gnezdo najdemo v Podturnu v Gorici (v italijanščini San Rocco), je nastal iz svetniškega imena Nikolaus. Sv. Miklavž je resda vzhodni svetnik, a njegove relikvije so križarji prenesli v Bari v Apulijo, s čimer je postal verjetno najbolj znan svetnik na našem planetu. V srednjem veku je bilo ime Miklavž drugo najbolj pogosto ime v Trstu. Na enak način sta, kot pravi jezikoslovec Pavle Merku', nastala tudi terska priimka Culin in Culet. Furlanski priimek Culot je v Vrtojbi in Šempetru dobil slovensko obliko Ku-

izhajajo vsi vrtojbenki Kuloti, tudi Matjaž Kulot (1955), novogoriški bančnik, kulturnik in politik. Matjaž Kulot je pra-pra-pravnuk Štefana Valentina Kulota.

Podturn, vzhodna četrt Gorice.

Katja Ferletič

TAKI SMO (35)

Različne ženske so različne "prve dame"

Lik ameriške prve dame je postal, še posebno po drugi polovici 20. stoletja, zelo pomemben. Začeti z izredno politično vlogo Eleanor Roosevelt, kateri sta sledili Elizabeth "Bess" Truman in Mamie Eisenhower, pa do priljubljenih Jacqueline Kennedy in Eleanor Carter z njenim humanitarnim delovanjem. Sledile so jim glamurozna Nancy Reagan, Barbara Bush, ambiciozna Hillary Clinton, Laura Bush in sproščena Michelle Obama, danes pa imamo v Beli hiši celo Slovenko.

Jackie Kennedy je gotovo najbolj poznana "first lady", tista, katero skušajo ženske po celem svetu posnemati, najuspešnejši prototip prve dame, in to gotovo ne samo zaradi izjemno dobrega okusa v modnih izbirah ali zaradi osebne tragedije, ki jo je doletela, pač pa tudi zato, ker je bila prva soproga ameriškega predsednika, ki je javno aktivno delala na strani svojega moža in prispevala k njegovim diplomatskim uspehom. Bela hiša je po njeni zaslugi postala prizorišče kulturnih in političnih srečanj, med katerimi je imela Jackie vlogo ambasadorke - ne govorimo torej samo o podobi in stilu oblačenja, ampak predvsem o odločilni vlogi, ki jo je imel njen lik v političnem

lik v družbenem življenju ZDA. Nekaj let po njeni smrti se je ameriški narodu zelo priljubila tudi Michelle Obama, ki je vlogi prve dame dala čisto osebno, nov in svež pečat. S svojim neformalnim stilom, popolnoma uravnovešeno mešanico profesionalnosti in spontanosti, je med mandatom svojega moža skušala doseči pomembne cilje v socialnem razvoju države. Michelle je uspelo nagovarjati različne družbene sloje, saj naj bi v Ameriki tradicionalno prve dame, v vlogi gostiteljic in gospodaric Bele hiše, združevale podobi preproste državljanke in bogate plemkinje.

Zelo "tradicionalna" prva dama je bila "ameriška nona" Barbara Bush, ki je v 93. letu starosti umrla v torek, 18. aprila 2018. Barbara je bila pomemben člen ene največjih ameriških političnih dinastij: bila je potomka 14. ameriškega predsednika ZDA, Franklina Pierca, žena Georgea H. W. Busha, 41. predsednika, in mati 43. predsednika, Georgea W. Busha. Imenovali so jo tudi "Silver fox" (srebrna lisica), zaradi njenih bistrih misli in značilnih belih las. Podlegla je boleznim pljuč in srca, s katero se je borila že nekaj časa, potem ko je odklonila nadaljnje zdravljenje. Barbara Pierce se je rodila junija leta 1925 v zvezni državi New York, svojega moža je spoznala, ko je bila stara komaj 16 let, in po številnih ljubezenskih pismih in skoraj dveh letih zaroke sta se poročila leta 1945. Njun zakon je trajal 73 let in je zapisan v zgodovino kot najdlje trajajoči zakon predsednika v ameriški zgodovini. Čeprav je večkrat uporabila ostre besede

na račun sedanjega predsednika Trumpa (oznčila ga je za mizogina in razširjevalca sovražstva), je sožalje ob njeni smrti izrekel tudi zdajšnji predsedniški par: Trump in Melania sta se pridružila proslavljanju življenja Barbare Bush kot zagovornice ameriških družin. Bela hiša pa je izdala dve sožalni sporočili, od Trumpa in posebej od prve dame Melanie Trump. Melanino sporočilo izpostavlja, da je Busheva v življenju vedno dajala na prvo mesto družino in domovino: "Bila je močna ženska in vedno se je bomo spominjali po njenih najpomembnejših vlogah žene, matere in prve dame ZDA". Tudi Melania sama je po rojstvu sina Barrona zelo ponosna predvsem na svojo vlogo matere in gotovo ni zanikala svojih korenin, saj je svojega otroka naučila slovenskega jezika.

V ameriški politični kulturi se pomoč in solidarnost žene predsednika svojemu možu štejeta za elementa, ki ju ni mogoče prezreti. V predsedniški kampanji Donald Trumpa Melania

sprednja ni bila aktivna, držala se je bolj v ozadju. Svojega moža je podpirala, ne da bi mu vsiljevala svojih političnih pogledov - obstaja nemreč več vrst "first lady" in verjetno je Melania tista, ki nikakor ni hotela te vloge. Svojo kariero v svetu mode je začela

pri rosnih šestnajstih letih, kasneje pa se je uveljavila v Milanu in Parizu, kjer je hodila po najbolj prestižnih rdečih preprogah in sodelovala z največjimi fotografi. Njene fotografije so krasile naslovnice pomembnih modnih revij, kot so *Vogue*, *In Style*, *New York Magazine*. V 90. letih prejšnjega stoletja je v New Yorku začela obiskovati umetniške kroge, zanimali sta jo arhitektura in design, poleg tega pa se je začela aktivno ukvarjati z dobroteljnimi akcijami. V Donaldom Trumpom se je poročila 22. januarja 2005 na Floridi, danes pa se ukvarja z oblikovanjem nakita in kozmetiko ter še vedno sodeluje v številnih dobrodelnih organizacijah in ustanovah. 8. novembra 2016 je postala "first lady" in za svoja institucionalna potovanja pogosto izbira oblačila, ki so zelo podobna krajevnim nošam, z namenom, da bi se poklonila različnim kulturam. V Savdski Arabiji je nosila dolgo črno obleko (a brez tančice na glavi), ki mono na Japonskem, živordeče krilo, ki je spominjalo na flamenko, ob prazniku španske kulture, črne čipke v Vatikanu.

Sporočilo, ki ga Melania s svojimi modnimi izbirami in s svojim obnašanjem daje, je, da v Beli hiši zdaj živi vsaj ena oseba, ki je lepo vzgojena, izpopolnjuje svoje znanje in se trudi, da ne bi bila antipatična celemu svetu. Zelo verjetno se bo tudi ona zapisala v zgodovino kot veliko drugih ameriških prvih dam, kdor pa jo osebno pozna, je že trdno prepričan, da bo na tem položaju izjemna, ne samo ker je zelo lepa, pač pa je tudi tiha in dostojanstvena ženska.

Na Ljubljanskem gradu ni slovenske zastave, se pa župan Zoran Janković navdušuje nad rdečo zvezdo

Na parlamentarnih volitvah bo sodelovalo več kot 25 političnih strank in list

V Sloveniji priprave na ponovljeni referendum o železniški progi Divača - Koper, ta bo v nedeljo, 13. maja, in na predčasne parlamentarne volitve, ki bodo v

nedeljo, 3. junija, opredeljuje nekaj posebnosti. Prva je ta, da politične stranke in liste, ki bodo oziroma naj bi sodelovale na referendumu in na volitvah, izvajajo postopke, kakršni veljajo tudi v drugih državah s parlamentarno demokracijo. Državna volilna komisija vse postopke in druga pravila določa in nadzoruje. Toda zapleta se pri vsebinskih pripravah na omenjeni dve opredeljevanji političnih strank, list in volivcev. Njihovi najvišji predstavniki, torej vrhovi, med seboj izražajo predsodke, ponavljajo sumničenja in v mnogih primerih kažejo tudi sovraštvo. Vse to je ustvarilo in zdaj pogloblja napeto predvolilno vzdušje, kakršno je v drugih demokracijah praviloma tujek.

Zaradi takih razmer in vzdušja v politiki nastajajo trenja, v koalicijah razpoke, dvomi, polresnice, pa tudi laži. Največje in najpomembnejše politične stranke prirejajo ankete in t. i. javnomnenjske raziskave, iz katerih izhaja, denimo, da so njihovi člani oziroma predstavniki najbolj priljubljene osebnosti v Sloveniji. Tako se je zgodilo, da evropska komisarka in častna podpredsednica vladne Stranke modernega centra, Violeta Bulc, in evropska poslanka Tanja Fajon iz stranke Socialnih demokratov že dalj

časa veljata za najbolj znani, pomembni in priljubljeni političarki v Sloveniji. Ob vsem spoštovanju njunih osebnosti pa velja mnenje, da je status obeh političark namerno in

Ivo Hvalica

razumevajoč in srpen je do vodje poslanske skupine stranke SMC, Simone Kustec-Lipicer, ki je zapustila omenjeno visoko funkcijo v vladi, "ker bo svojo kariero nadaljevala v akademskem svetu". Nekdanji poslanec iz Slovenske demokratske stranke, Ivo Hvalica, je v pogovoru za spletno stran Žurnal24. si dejal, "da v Sloveniji nimamo nekega normalnega šefa stranke, ker so vsi znoreli". V svojem znanem slogu tudi navaja, "če stranke ne

umetno dvignjen. Nadaljnji primeri nedemokratske prakse in teženj: veleposlanik Ruske federacije v Sloveniji, Doku Zavgajev, je kar po javni TV Slovenija pohvalil in podprl delovanje Karla Erjavca, zunanjega ministra in predsednika stranke Desus. Veleposlanikov poseg je bil v nasprotju z diplomatskimi navadami in konvencijami, toda vlada je o omenjenem primeru molčala, čeprav slovenski zunanji minister v javnosti in v politični opoziciji zdaj še bolj velja za rusko usmerjenega politika. Iz SMC, največje vladne in koaliicijske stranke, sta izstopila dva poslance, predsednik vlade v odstopu, Miro Cerar, pa ju je označil kot poslanca, "kakršnih v stranki ne potrebujejo". Bolj

bi vodil Janez Janša, bi na skorajšnjih volitvah zmagala, tako pa je Slovenska demokratska stranka obsojena na poraz". O odstopu premiera Mira Cerarja pa Ivo Hvalica zatrjuje, "da je bil odstop edina inteligentna poteza, ki jo je storil v svojem celem mandatu". Zoran Janković pa je po mnenju in oceni nekdanjega poslanca in odličnega govornika v parlamentu, Iva Hvalice, "v Ljubljani sicer velik šerif, o politiki pa Zoran Janković nima pojma". V slovenski politiki in tudi v javnosti postaja čedalje bolj znan in zanimiv Marjan Šarec, župan občine Kamnik. Dobil je vzdevek "nov obraz slovenske politike", ki pa so ga veliko bolj ustvarili mediji, kot pa se je on sam. V svojih ambicijah, da se

na volitvah povzpne do kandidata za predsednika nove vlade, je že uspel toliko, da se ga vsi drugi kandidati za poslance iz nastopajočih strank in list bojijo, ker bi, to je očitno, lahko oviral ali celo preprečil njihovo izvolitev. Marjan Šarec je v političnem in ideološkem pogledu še vedno precej neznana osebnost, saj se predstavlja z različnimi trditvami in lastnostmi, ki pa se med seboj izključujejo. Pravi, da je kristjan in veren človek, hkrati pa se udeležuje proslav in dogodkov, ki jih prireja najbolj trda politična levica. Glasove v tekmi za uspeh na volitvah poskuša pridobivati na različne načine, tudi z izjavami, kot je ta, "če menite, da je bilo dovolj cagave politike, potem boste svoj glas namenili meni". Na kongresu stranke, pred nekaj dnevi v Medvodah, je Marjan Šarec dejal, da si želi mešano koalicijo strank, kakršne je nekoč sklepal Janez Drnovšek, pokojni dolgoletni premier in predsednik Slovenije. Viri zatrjujejo, da se je novi politik iz Kamnika sestal tudi z Janezom Janšo in se z njim dogovoril o oblikovanju koalicije. Bolj verjetno pa je tisto, kar je Marjan Šarec že večkrat javno izjavil, "da sodelovanja s SDS ne izključuje, a to ne bo mogoče, dokler bo Slovensko demokratsko stranko vodil Janez Janša". Večina od 77 kandidatov Liste Marjana Šarca za poslance je javnosti neznan. Prihajajo pa pretežno iz Kamnika, kjer že zdaj sodelujejo s stranko. Publicistka Maja Sunčič je v reviji Reporter zapisala, "da je pri Šarcu že dolgo vse zunaj, ta vse pa je v resnici hkrati tudi nič. Priljubljen je tudi zato, ker prodaja ideje, ki so v skladu z vsakdanjo moralno Slovencev, ki so dvo-

lični in hinavski, a hkrati neskončno svetohlinski, in nadvse radi sedijo na več stolih hkrati. Prav takšne Slovence in volivce nagovarja Marjan Šarec". Medtem je volilna tekma v Sloveniji v polnem teku, udeleženci pa morajo upoštevati roke in obveznosti, ki so določeni v predpisih. Na volitvah v nedeljo, 3. junija, bo, sodeč po dozdajšnjih prijavah, sodelovalo več kot 25 političnih strank in list. Vsaka ima svoj program in cilje. Spiske kandidatov za poslance bo mogoče predložiti do 3. maja. V Državni zbor nove sestave se bo seveda mogoče uvrstiti samo tistim strankam

oziroma listam, ki bodo na volitvah prejele dovolj glasov. Na volitvah bo s svojo stranko Pozitivna Slovenija skoraj zagotovo sodeloval tudi ljubljanski župan Zoran Janković, o čemer se je posvetoval tudi s strankama Socialni demokrati in Stranko modernega centra. Je zelo znan politik, ki pa kot mestni glavar ne dovoli, da bi na Ljubljanskem gradu izobesili slovensko zastavo. Pač pa je Zoran Janković vnet privrženec rdeče zvezde in drugih obeležij prejšnje države. Z volivci pa se bo soočila tudi približno leto dni stara Socialna stranka Srbov v Sloveniji. Prizadeva si za priznanje srbske manjšine v Sloveniji, kjer naj bi po trditvi predsednika stranke Saše Gajića prebivalo okoli 200 tisoč Srbov. Odgovarjajo mu, da se je ob zadnjem popisu prebivalstva, leta 2002, samo okoli 39.000 prebivalcev Slovenije izreklo, da so srbske narodnosti.

Marijan Drobež

Kratke

Veličastne orgle v koprski stolnici in koncert Jeana Guillouja v Ljubljani (10. maja)

Za koncert v Ljubljani se prijavite na ZCPZ Gorica!

S sodelovanjem Primorskega orgelskega društva je koprška stolnica pridobila znamenite Kleukerjeve orgle iz koncertne dvorane Tonhalle v Zürichu. Gre za enega izmed najbolj

pomembnih instrumentov v Evropi, na katerem so priznani organisti snemali vrsto zgoščenk. Orgle, ki sta jih leta 1988 izdelala orglarja Kleuker in Steinmeyer v skladu z načrti znanega francoskega skladatelja, organista, pianista in pedagoga Jeana Guillouja, so velikostnega in kakovostnega razreda Gallusove dvorane Cankarjevega doma v Ljubljani in bodo največje cerkvene orgle v Sloveniji. Maestro Guillou bo tudi v kratkem obiskal Koper in sodeloval pri pripravi zahtev za izvajalca ponovne postavitve. Pred obiskom v Kopru bo Jean Guillou nastopal v Ljubljani. Koncert, ki ga organizira Primorsko orgelsko društvo, bo 10. maja 2018 v frančiškanski cerkvi na Tromostovju ob 20. uri. Kljub starosti bo na velike frančiškanske orgle izvajal zahtevne skladbe, kot so Bachov Preludij in fuga v D-Duru, Franckov koral ter Lisztova Fantazija Ad nos, ad salutarem undam. Primorsko orgelsko društvo toplo vabi vse ljubitelje glasbe z Goriškega in organizira prevoz z avtobusom. Za prijavo lahko pokličete Zdrženje cerkvenih pevskih zborov na tel. 0481 31817 (od 8. do 14. ure), e-mail: zcpz.go@gmail.com.

Fakulteta za humanistične študije UP / Bartolove nagrade

V okviru dnevnih humanistike, ki so potekali med 9. in 13. aprilom 2018, sta na slavnostni podelitvi diplom Fakultete za humanistične študije dekanja, prof. dr. Irena Lazar, in prorektor za internacionalizacijo UP, izr. prof. Boris Kavur, podelila tudi Bartolove nagrade in priznanja. Bartolovo nagrado visokošolskemu učitelju za izjemne pedagoške in raziskovalne dosežke je letos prejela doc. dr. Jadranka Cergol Gabrovec z Oddelka za italijanistiko UP FHŠ.

Poleg Jadranke Cergol Gabrovec, ki jo odlikuje zavezanost k razvoju svoje stroke ter nesebično delo in predanost pri delu s študenti, so podelili nagrade tudi uspešnim študentom.

Večerna drugačna informativna oddaja

"Resnica boli, komentariji še bolj"

Že več kot leto je na sporedu slovenske televizije TV3 oddaja, ki odpira zamolčane in neprijetne politične teme. Čeprav v njej sodelujejo tudi nekdanji politiki levice, je postala trn v peti ravno levi politiki.

Gre za drugačno informativno oddajo o aktualnih dogodkih skozi prizmo komentarjev. Voditelja oddaje sta Bojan Požar, novinar in lastnik spletnega portala Požareport, in Aljuš Pertinač, politični analitik. Požar je bodoči politik, saj je napovedal nastop na bližnjih parlamentarnih volitvah, Pertinač pa nekdanji politik, saj je bil državni sekretar SD v vladi Boruta Pahorja.

V oddaji vsak dan ob 19.15 gostujejo stalni in občasni komentatorji, ki ne "šparajo" jezika. Zato ne preseneča, da je oddaja doživela tudi že cenzuro. Pravzaprav gre za dejanje slovenskega sodišča, ki so ga obsodile tudi novinarske organizacije. Po napovedi, da bo v oddaji govor o najbogatejših Slovenceh, zakoncih Login, ki sta drago prodala znani spletni lik Govorečega Toma, je sodišče urednikom prepovedalo o tem govoriti. Čeprav sodnica

Katja Stritih ni mogla vedeti, kaj bodo komentatorji o tej temi sploh govorili, je lastnikom televizije zagrozila s pol milijona evrov kazni. Isto se je zgodilo tudi reviji Reporter: sodnica je pre-

jem postavljala vprašanja. To se je zgodilo v Ajdovščini na vabilo Civilne iniciative Čaven na velikončni torek. Med obiskovalci je bilo več ljudi od drugod kot iz Vipavske doline.

povedala objavo članka o zakoncih Login, čeprav ga ni niti videla.

Oddaji tako raste gledanost, vse več ogledov pa doživljajo tudi ogledi na internetu. Prvič pa je bila oddaja izvedena tudi v živo pred publiko, ki je komentator-

Ajdovska "oddaja" je bila namenjena globoki državi in stricem iz ozadja. Bojan Požar je govoril o povezavah med politiko, gospodarstvom in mediji, kar je Slovenijo spremenilo v globoko državo. Zato se je odločil za vstop v politiko. Povedal je, da sta ga v

resnici k temu spodbudili hči in pastorka, ki sta tako kot več tisoč mladih v zadnjih letih zapustili Slovenijo. Vprašali sta ga: "Ali boš kar pustil, da gre vse v tej smeri? Ali boš kar stal križem rok?" Čeprav je Požar dolga leta novinar, pa ga je sovraštvo, ki so ga po napovedi njegove kandidature začeli kazati mnogi novinarski kolegi, presenetilo. "Tuji novinarski kolega mi je rekel, da bi novinarji morali biti ponosni, če je njihov kolega napovedal vstop v politiko", je povedal Požar. "Nihče ni rekel, da bo lahko, bo zelo težko, toda nič se ne more primerjati s tistim občutkom, ko si na cilju", je sklenil redni udeleženec tekaških maratonov Požar. Aljuš Pertinač je opozoril, da v Sloveniji na vsakih volitvah pridejo povsem novi obrazi, ki pa so v resnici samo izvajalci stare levičarske politike. Temu pojavu pomagata tudi vse nižja in nižja volilna udeležba. Je pa optimist: "Vsak odgovarja golj za svoj glas. Volilne pravice nam ne more nihče vzeti. Udeležba na volitvah je v našo korist. Če ne volimo mi, potem odločajo drugi".

Želijo si skupnih druženj tudi z gorniki izven Slovenije

Peš romanje k "Mariji žanjici" v Porčinjju

Lepa skupina članov Slovenskega gorniškega kluba Skala (Gorniški klub Limberk in Gorniški klub Šoške doline) se je odzvala povabilu k peš romanju in si med potjo ogledala Fojdo, Čedad in Ahten ter se od tod podala k Sveti Mariji v Porčinjju; to je bil tudi glavni namen pohodnikov.

V organizaciji g. Jožeta Benedikta, ki je zaprosil za pomoč pri pohodu duhovnika g. mag. Bogdana Vidmarja, duhovnega pomočnika v župniji Bovec. Kot dober poznavalec jih je 10. marca vodil po teh poteh slovenske duhovnosti, zgodovine in kulturne zapuščine (ta se le s težavo bori z izseljevanjem) in tako je, tudi po njegovi zaslugi, potekalo romanje v Porčinjju k Materi Božji oziroma Sveti Mariji, kot ji pravijo domačini, nadvse zanimivo in poučno, tudi z vidika lokalnih zanimivosti. Med potjo niso le molili in si ogledovali prelepo naravno in kulturno krajino, ampak prisluhnili tudi podrobnim razlagam g. mag. Vidmarja, ki se je z njimi "sprehobil" tudi skozi tamkajšnje bogato zgodovino, katere številne znamenitosti je mogoče videti še danes.

V Porčinjju tamkajšnje Mater Božjo imenujejo tudi "Marija žanjica" in je upodobljena s spom v roki. Žal pa je v novejši zgodovini tod tudi pla po oblasti nasilnih ideologij kosila s koso smrti v roki. Nekateri so ji pripisovali ukaz v slovenski govoric, a te, žal, med domačini v Porčinjju ni več slišati.

Okoli dvajset udeležencev romanja se je ob 8. uri zbralo v Kobaridu, pred župnijsko cerkvijo, obiskalo Čedad in Ahten, od koder so se po pešpoti podali do Porčinjja. Kot je romanje opisal g. mag. Bogdan Vidmar, so se s kombijem in avtomobili odpeljali do Čedada in Fojde (Faedis), tu pa se je začelo pravo peš romanje. Šoferji so avtomobile odpeljali v Ahten, kjer se je končalo romanje. Potem so romarje peljali nazaj proti domu.

Iz Fojde so se odpravili v Porčinjju, od tam pa po drugi poti v Ahten, kjer so romanje, kot povedano, končali. Tako so naredili krog po

prijetnih, starodavnih romarskih stezah, ki jih je sicer še več. Vsak kraj in zaselek med Fojdo in Ahtenom ima do Porčinjja svojo stezo. Ko so prišli v Fojdo, je bil na trgu pred župnijsko cerkvijo ravno semenj. Do njih je stopil župan Claudio Zani in se z njimi fotografiral.

venskih duhovnikov in je v načrtu, da bi letos v Porčinjju maševal kardinal Franc Rode, potem ko sta tu maševala že nadškof Alojzij Uran in škof Metod Pirihi. Don Vittorino je poskrbel, da so jim domačini odprli dom krajanov Pro Loco, kjer se prebivalci Porčinjja zbirajo na kavici po maši in ob drugih priložnostih. Bilo je zakurjeno! Tu so se pred mašo preoblekli in po maši pojedli kosilo iz narhrbnika. Žal, je tukaj ostalo stalno naseljenih le še 13 prebivalcev. Tudi v sosednjih vaseh je situacija podobna, prej pa jih je bilo v vsaki vasi po nekaj sto, če izvzamemo manjše zaselke.

Don Vittorino jim je še omenil, da dokumenti izpričujejo, da je Božja Mati Marija s Terezijo Dush govorila v domačem slovenskem narečju, kot ga je razumela in govorila Terezija Dush. V župnijski cerkvi, kjer se je Marija pri-

S trga v Fojdi so se najprej podali do cerkve sv. Roka in nato nadaljevali pot mimo utrdb in gradov. Ustavili so se v kapeli prikazovanja, kjer je imel g. mag. Bogdan Vidmar krajši nagovor o Božjih zapovedih, saj je Marija v Porčinjju spregovorila predvsem o spoštovanju 2. in 3. Božje zapovedi. Opoldne so v kapeli prikazovanja, kjer se je Mati Božja Tereziji Dush (Duš) prikazala prvič na svoj rojstni dan (8. septembra l. 1855), zmolili Angelovo češčenje.

V župnijski cerkvi jih je zelo lepo in gostoljubno sprejel don Vittorino Ghenda, ki stanuje v kraju Racchiuso in upravlja Porčinjju. Sicer je doma iz okolice Građeža, iz lagune. Povedal jim je, kako lepo se ob jasnih dnevih vidi proti njegovemu rojstnemu kraju. Don Vittorino jim je na kratko predstavil še zgodovino romarskega kraja in izrazil veselje nad njihovo prisotnostjo ter jih povabil, naj še pridejo. Povedal jim je še, da v Porčinjju prihajajo mnogi Slovenci, da je tu maševalo že okoli 70 slo-

kazala še dvakrat, so se udeležili sv. maše, ki jo je vodil g. Bogdan Vidmar.

Na poti je Bogdan Vidmar spregovoril še o grofih Attems, ki izvirajo iz Ahtna (Attimisa) in so v Sloveniji odigrali pomembno vlogo, o pokolu na Toplem vrhu (Malghe di Porzus), kjer so garibaldinci (komunistično usmerjeni partizani) 7. 2. 1945 umorili 16 katoliško usmerjenih partizanov, ki so pripadali partizanski brigadi Osoppe. Povedal pa je tudi svoje videno izumiranje krajev v t. i. Benečiji (izseljevanje, potresi, industrializacija ...).

Lahko bi rekli, da so, ob romanju, pohodniki izvedeli marsikaj o bogati slovenski kulturni zapuščini in uničujočem učinku pogubne blokavske politike in zanemarljivega zanimanja za rojake s strani pristojnih oblasti v matici po vsem tem.

Pri gorniškem klubu si močno želijo spoznanja in sodelovanja tudi z gorniki - planinci izven Slovenije.

Miran Mihelič

Goriški vrtiljak / Abonma Mali polžek

Drugačnost je lahko veliko bogastvo

Ko je v zraku že čutiti dih pomladi, se od najmlajših gledalcev poslavljajo Goriški vrtiljak, abonmajski niz štirih oz. osmih predstav, ki imajo vsaki dve ponovitvi, za manjše in večje šolarje. V letošnjem šolskem letu ga je z velikim uspehom že enaindvajsetič priredil Kulturni center Lojze Bratuž v sodelovanju SNG Nova Gorica in goriškega ter sovodenjskega ravnateljstva večstopenjskih šol in ob finančni pomoči Fundacije Goriške hranilnice. V jutranjih urah, v četrtek, 15. marca 2018, je Goriški vrtiljak še zadnjič privabil v veliko dvorano Kulturnega centra Lojze Bratuž malčke iz vrtcev ter prvo in drugošolčke. Poleg njih so s svojimi vzgojiteljicami tudi tokrat zvedavo spremljali predstavo mali obiskovalci slovenskih občinskih jasli Tika Taka. Tokrat je na odru ob premišljeno izdelanih okroglih, votlih, v zunanosti lesenih scenskih elementih, iz katerih so štrlele rogovile in ki so v stilizirani obliki prikazovali drevesa z vejami, a so izvajalcem služila tudi kot glasbila, zaživela zelo pomenljiva predstava *Vevečiček posebne sorte*. V produkciji Plesnega teatra Ljubljana je glasbeno gledališka uprizoritev nastala po pravljici pisateljice Svetlane Makarovič. Avtorica jo je l. 1994 skupaj z ilustratorjem Marjanom Mančkom posvetila otrokom s cerebralno paralizo. S tem je hotela bralce opozoriti, da gibanje ni tako samoumevno, kot se nam zdi.

V gozdu rahel dežek naznanja prihajajočo pomlad, kos veselo požvižgava, račka raca s svojim naraščanjem, zajček venomer skače, klepetava šoja pa po gozd-

nih koticah že raznaša novico, da je verveca postala mamica treh mladičkov. Za ponosno verveco ni nič bolj pomembnega kot to, da njeni malčki razigrano skakljajo z veje na vejo in da se razposajeno lovijo po drevesnih deblih. A tokrat je v trojici mladičkov "poseben" vevečiček, ki ima ukrivljene tačke: trudi se in trudi, da bi skakal kot bratca, a ne more, tački ga ne ubogata! In

to je prava tragedija! Kaj naj počne v gozdu tak vevečiček "posebne sorte"? Zaradi svoje drugačnosti je pač izključen iz družbe, v kateri je gibanje najbolj pomembno. Zdi se mu, da njegovo življenje nima smisla. Najprej žalosten ždi na drevesu, potem pa mu prav ta negibnost razpre druga obzorja: nauči se šteti lešnike, peti, opazovati naravo in tako napovedovati vreme, izmišlja si uganke, pripoveduje zgodbe ... Zaradi tega si pridobi ugledno mesto v gozdu. Vsi prihajajo k njemu tudi po nasvete, ker sam ima veliko časa za razmišljanje.

Zgodbico, ki se dotakne duše vsakega gledalca, so s poetičnim nadihom in v harmoniji zvokov in gibov tankočutno, pa tudi z duhovitimi odenki, pristrčno razvijali Blaž Celarec, Joseph Nzobandora - Jose, Maša Kagao Knez in Vito Weis v razgibani režiji in spretno izdelani drama-

tizaciji Ivane Djilas. Zelo presrečno koreografijo s komičnimi odenki si je zamislila Maša Kagao Knez. Glasbo, ki spremlja dogajanje in ponazarja zvoke gozda, nevihte, dežja..., sta napisala Blaž Celarec in Joseph Nzobandora - Jose, Ajda Vogel-nik si je omislila zelo uporabne in scensko učinkovite scenografske elemente. Oblikovalec svetlobe, ki v nekaterih prizorih

ustvarja posebno čarobno vzdušje, je Janko Oven. Igralce sta v kostume, ki odsklikujejo značilnosti nastopajočih živali, oblekli in jim zelo izrazite maske dali Jelena Proković in Barbara Stupica. Plesno glasbeno gledališka pred-

stava spregovori o lepoti, ki se porodi iz omejenosti. Ljudje smo lahko ustvarjalni tudi, če nismo popolni, če smo na kakšen način omejeni, če nimamo takih možnosti, kot jih ima večina. Drugačnost se izkaže kot bogastvo. Mali gledalci so zelo lepo sodelovali že na samem začetku, ko so "soustvarjali" zvoke ob pršenju pomladnega dežja in pomagali peti vevečičku. Vseskozi so bili zelo pozorni na odsko dogajanje in se vanj živeli, saj so, ne da bi jih izvajalci povabili, kar sami rački in vevečičku pomagali pri razvozlavanju uganke. Pred predstavo jim je dobrodošlico izrekla predstavica organizatorjev Goriškega vrtiljaka, Tamara Kosič, ki je z otroki ponovila pravila obnašanja v gledališki dvorani. Izkazalo se je, da so jih otroci prav dobro usvojili.

IK

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (195)

Hrana naj bo naše zdravilo!

Prejšnji teden sem imela priložnost skoraj ves dan poslušati Val 202. Popoldne so bili na sporedu nasveti poslušalcem. Govor je bil o alergijskem rinitisu, tegobi, ki pesti mnoge, še posebej v pomladanskem obdobju.

Gostja je bila zdravnica, specialistka otorinolaringologinja, in radijski voditelj jo je spraševal, kako se spopasti z omenjeno težavo v tem letnem času. Razložila je, da je rinitis vnetje sluzi nosnega predela in da gre predvsem za izraz šibkosti imunskega sistema. Povedala je še, da je takšna nadloga za človeka lahko zelo moteča, a farmacevtska stroka je k sreči zelo napredovala, zato je v ta namen na voljo veliko zdravil, tudi novih. Skratka, rešitev je zdravilo. Niti besede o prehrani in niti besedice o tem, kako si lahko človek pomaga sam. Hrana naj bo naše zdravilo, pravi Hipokrat, oče medicine. A kako naj si pomagamo na ta način, če nas nihče ne nauči?

Zato smo tu naturopatje, ki opozarjamo na pomen ustrezne prehrane. Če bo oseba z ri-

nitisom z jedilnika črtala belo moko, se bo počutila vsaj za 50 odstotkov bolje, saj tovrstno živilo v telesu povzroča vnetje oziroma šibi imunski sistem.

Žal pa naturopatje v kar nekaj državah po svetu zaradi zakonskih omejitev ne smejo govoriti o pomenu in zdravilni moči hrane.

Sprašujem se, kako naj bi si posameznik lahko pomagal, če zdravnik o prehrani sploh ne spregovori.

Take omejitve svobode govora so politične narave in služijo kvečjemu prodaji zdravil. Kako bi bilo sicer mogoče, da oseba pri 70 letih vsak dan jemlje po deset tablet, pri tem pa prav nič ne pazi na prehrano?

www.saeka.si

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednica Franka Žgavec
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 61 H 0892812400013000730643, SWIFT ali BIC koda: CCRTIT2TV00
naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: tel. št. 0039 0481 533177 - e-mail zadruga.gm@gmail.com

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tiskov v Italiji FISC
Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

Novi glas prejema javna sredstva za medije.

Novi glas je kot član združenja FISC tudi v inštitutu IAP (Istituto dell'Autodisciplina Pubblicitaria) in spoštuje njegov kodeks

To številko smo poslali v tisk v torek, 24. aprila 2018, ob 13. uri

Samo spomin lahko nadomesti ljubezen ...

Vajont

Dolga vrsta avtomobilov je parkiranih ob cesti in na parkirišču pred tunelom. Ljudje hodijo v vrsti ob robu globeli. Nekje daleč, kjer se kamnito žrelo zoži, je zaznati jez. Ogromna visoka cementna pregrada za zpira prehod v dolino. Nikjer vode, nikjer življenja. Siva pošast sameva med grmovjem, ki počasi zarašča razmajane skale. Ob cesti plapolata 487 pisanih, že nekoliko razcefranih in zbledelih zastavic. Načel jih je zob časa. In ravno zaradi časa me je strah pozabe. Ljudje postavajo, prebirajo imena, zaman se ozirajo v globel. 487 barvnih zastavic v spomin na 487 otrok, ki jih je neke oktobrskeske noči pred davnimi petinpetdesetimi leti odnesel ogromen ponorel val hudournika Vajont. Nekateri izmed njih sploh niso nikoli zagledali luči sveta. Nerojeni. Nerojeni zaradi človeške površnosti. Zaradi malomarnosti. Zaradi denarja. Narava pri tem nima nič opraviti. Namesto imena je na nekaterih zastavicah naslikan angel, nem spomin na nerojenega otroka. Vrsta se molče vrača k avtomobilom, midva z možem ji slediva. Sonce zahaja. Obrisi gore Toc počasi ugašajo v mraku. Rano, od katere se je utrgal kameni plaz, ki je zgrmel v jezero, počasi prerašča smreče. Molčiva. Narava je bolesto lepa, mogočna. Tiha, s prizvokom smrti.

Dolino hudournika Cellina, Valcellina, sem imela že dolgo v mislih. Največ zato, ker ljubim gore, nekoliko pa tudi zaradi knjig Maura Corone, ki jih rada prebiram ravno zaradi tega pristnega, odkritega, večkrat celo surovega pristopa k vsakdanu ljudi, ki živijo med gorami. Ko bereš knjigo, nastajajo podobe, odkrivaš poti in greš po njih, sestavljaš slike pokrajn, ki jih nisi še nikoli videl. Domišljija riše svet, ki je vabliliv. In že je tu izziv, da pač greš in vi-

diš na lastne oči. Trpki, skalnati svet Maura Corone. Tako se je pač zgodilo, da sva se letos na velikonočni ponedeljek z možem končno odpeljala do ne preveč oddaljenega Maniaga in nato še nekaj kilometrov navzgor do jezera Barcis. Izredno prikupno umetno jezero, ki po barvi nima kaj zavidati Soči, po urejenosti vasic in obrežja pa jo celo močno prekaša. Modrina v soncu, z zasneženimi vrhovi v ozadju in kamnitimi, negovanimi hišami je kot nalašč za praznične dni in številne turiste, ki iščejo nenapornih sprehodov, vtisov in dobre hrane. Pa vendar. Jezero z množico turistov, ki se "drenjajo" ob obali in posedajo po bližnjih travnikih, ni to, kar sem iskala. Dolina Celline iz knjig Maura Corone je veliko bolj tiha, siva, kruta celo in nedostopna.

Lepo, sva ugotovila z možem, ko sva se za nekaj minut sprehodila po ozkem grlu hudournika in se izmikala radovednejšem..., a midva greva naprej. In sva se vrnila v avto ter se, ujeta v smaragdno barvo široke hudourniške struge, odpeljala navzgor po mogočni, vse bolj osamljeni dolini.

Dolina potoka Celline je dobesedno veličastna. Široka, z divjimi, nedostopnimi grebeni, neraziskanimi dolinami, stezami, ki izginjajo v kamenju in skalah. Pozabljena, kot so pozabljene gore in kot so pozabljeni tisti, ki tu še vztrajajo. Ali samo poskušajo. Mogočna, nedorečeno lepa in skrivnostna do najtesnejših, najtemnejših globeli govori o preteklosti. Sedanjosti ni. Furlanski Dolomiti. Dolomiti Friulane. Zaman iščem njihov simbol, kamniti steber, ki ga Italijani imenujejo Campanile della Val Montanaia. Sen alpinistov, čuvaj umirajoče samote. Nedosegljivo hrepenenje. Lepota, ki se steguje med oblake.

Valcellina. Če ob pojmu "gore", najprej pomislite na našo Gorenjsko ali na avstrijska smučarska središča, vedite, da je dolina Celline povsem nekaj drugega. Nobenih prestižnih hotelov, nobenih pohodnikov v vrsti, nobenih smučišč, drsališč, disko klubov. Nobenih prireditelj. Dolina hudournika Cellina umira, počasi, brez usmiljenja. Umira v naročju nečloveške lepote. Umira v samoti, ob kateri zastane dih. Vrhovi so predaleč za mestne razvajence. Preveč je kamenja, preveč vročega sonca, preveč rušja in melišč. Preveč samote predvsem. Ljudje tega ne marajo. Midva z možem se peljeva, ujeta v smaragdno modrino. Sanje in kamen. Doline se vijajo v neskončnost pod pobočji, pomlad ob reki, nora zima visoko zgoraj. In samota, osamljenost pravzaprav. Tišina, ki vpije, ki reže, boli, žge, rani. Tišina krvavi v prelestnem soncu. Samo ujeda nekje visoko zaznamuje modrino. Njen krik je krik bolečine in smrti. Odhanjanja in brezupne lepote. Dolina Celline nevsiljivo molči. Spomin. Občutek. Nič več.

Množice jo težko razumejo. Množice razumejo samo velike, hrupne senzacije. In zdaj, ko sem tu med kipečim soncem in obupom brez dna, razumem, zakaj mi je prijateljica, nekoč, ko sem jo spraševala, ali je že videla vasic Erto in Casso, o katerih piše Maura Corona, odgovorila, da je bila tam..., a je tako žalostno, tako nevzdržno boleče..., tako nečloveško pusto. Grdo je rekla, celo. Grozno, je rekla nazadnje in obmolnila. Lepoto je prezrla. Sploh videla je ni, ker je bilo vsega drugega preveč.

Ko gremo preko prelaza, se dolina hudournika Celline preljuje v do-

lino Vajonta. Narava je drugače lepa, a enako nedostopna. In enako prelestna. Tišina in samota jo odevata v preteklost, ki bi jo lahko rezal z nožem. Tako je resnična v sedanjosti, ki je ni več... Vajont. V besedah so spomini. Meni je bilo štiri leta, ko se je zgodilo. Spominjam se imena. Spominjam se norenja vode. Spominjam se kri-

kov. Po televiziji seveda. Vajont. In spominjam se staršev, ki so molče sedeli pred ekranom. Bil je četrtek, če se ne motim. Televizije nismo ugasnili pozno v noč. Mama je jokala. Oče je molčal. Jaz nisem razumela. Samo zven tiste besede mi je ostal. Nekoliko tuja, blaga, lepa beseda. Vajont. V resnici se nisem doumela tragedije, ki je čas do danes še ni izbrisal. Z možem se peljeva mimo vasi Erto, Nert v tukajšnjem narečju. Skupaj s sosednjo vasico Casso sestavlja občino na najzahodnejšem predelu Furlanskih Dolomitov, na meji z deželno Veneto. Vozimo se po novem naselju, hiše

brez duše, zasilne gradnje. Nekje sredi njih trgovina lesenih skulptur Maura Corone. Rekla bi možu, naj ustavi, a je preveč ljudi, preveč hrupa, preveč radovednosti. Tega ne maram. Zamišljala sem si drugače. Zamišljala sem si, da bi mu enostavno rekla...: lepo pišeš. Lepo pišeš o teh gorah. Mauro Corona je kipar, rezbar, ki

ga največ ljudi pozna zaradi alpinističnih in pisateljskih podvigov. Mene so njegove gore ostale v srcu. Morda sem tu, ker iščem tistih dolgih krušljivih steza, po katerih je hodil kot otrok, ko je pasel živino in spremljal očeta na lovu. Iščem tiste poti, ki so te ljudi vsak dan vodile kilometre daleč v dolino. In tisti kamnolom, kjer so mladi težaki sprožili nesrečo, samo da bi videli, kako voziček, napolnjen s kamenjem, pada po pobočju v dolino. Drugače so bili dnevi tu prenaporni in preveč enolični. Samo garanje. In samo gostilna do pijanosti. In samo gore, o katerih si lahko sanjal.

Mauro Corona težko razume nas meščane, naša udobna bivališča, našo bolesto čistočo. A vendar ga jaz razumem. Razumem, da lahko živiš za gore in od gora. In moraš na vrh, ne da bi vedel zakaj. Enostavno moraš, ker si del tistih skal, ker si skala, ker je tvoje življenje skalnato, ker vidiš le skale in nebo. In zato moraš do neba. To je torej Erto. Nert. V vsej svoji ponosni lepoti in neprebodljivi žalosti. Oziram se po skalovju. Nekaj iščem. Še vedno iščem tisti kamniti steber, ki mu pravijo il Campanile di Val Montanaia. In sledi vseh tistih, ki so sanjali, da se bodo povzpeli nanj. Koliko

strani mu je namenil Mauro Corona, koliko pripovedi sem slišala o njem. Tudi med prijatelji. Tudi moj mož je pred mnogo leti poskusil, da bi se povzpел nanj. A se ni. Gore in mi. Nedostopne so najljepše. Sanje, izziv, pot iz vsakdanjosti. Korak do nebes, do večnega. Lepota. Neskončnost. Samo gore. Samo mi.

Pod glavno cesto je Erto. Nert. Tisti pravi Erto. Tisti, o katerem je pisal Mauro. Tisti izpred Vajonta. Tisti Erto, ki ga ni več. Parkirava in greva po nemih kamnitih poteh. Prazne hiše, prazna okna. Velika noč je. Nekdo je praznino okrasil s plastičnicami rožami iz odpadlih plastenk in z oljčnimi vejicami. Na vsakem zatemnjenem oknu so. Za turiste. Za tiste, ki jih ni več. Za nikogar. Nekdo jih je vendarle postavil tja. Nekdo, ki ga ni, ker je vas prazna.

Greva mimo hiš. Kamnit obraz minevanja. Nad nemimi, voltnimi okni napis "Dio ci salvi dai sciacalli del Vajont"... Bog nas reši roparjev (škali jim pravijo Italijani) Vajonta. Nekdo, ki se je podpisal samo z začetnicama M. C. in je bil tu 26 maja 2007. "Prisluhnem in slišim tihe korake spomina... samo kamen iščem, kamen tiste hiše, ki je ni več...", piše na steni zraven napis "NA PRODAJ". Brezupni kriki umirajoče vasi; kriki, ki bolijo. Erta ni več, Cassa ni več, Longarona ni več, je povedal tistega oktobrskega jutra napovedovalec po televiziji. In jih res ni več. Še danes. Nikoli več ne bodo zaživel. Ker je država goram mačeha. Vajont pa je dolini zadal končni udarec. Greva mimo tišine do gostilne. Harmonika leži zaprašena v kotu. Erto je tih in samotni. Ne hodite sem, če vam ni za sonce in strmino. Ne hodite sem, če si želite družbe. Ne hotite sem, če ne dojemate lepote, ko postane kruta in neizprosna.

Erto je samo spomin. Spomin, ki počasi izginja. A vendar je, kot je napisal ruski pesnik Josif Brodskij, ravno spomin tisti, ki lahko nadomesti ljubezen.

Suzi Pertot

Pogled na domače odbojgarsko gibanje Več naših ekip v boju za napredovanje

V članskih odbojgarskih prvenstvih pri nas je pred zadnjim mesecem zelo napeto. Sloga Tabor Televita se na vse kriplje bori pred izpadom iz enotne državne moške B lige, na roko pa ji je nazadnje prišla

imajo v zadnjih treh nastopih še vse možnosti. Iz moške C lige se za napredovanje v B potegujeta kar dve slovenski šesterki. Sloga Coselli Gostilna Gelmo računata na najboljše izhodišče, saj vodi v elitni

segu odbojkarice Zaleta, ki so prve v eni od dveh skupin D lige. Mlade varovanke trenerja Edija Bosicha s tako uspešnim prvenstvom v bistvu presenečajo, pred sabo imajo še štiri dvoboje, štiri točke prednosti pa branijo pred trenutno drugouvrščeno postavo. Tudi če bi bile na koncu druge, pa bi še lahko lovile C ligo v razigravanju play-offa. Razpored ni najlažji, saj jih čakajo tri srečanja v gosteh. Skoraj brezupen pa je položaj deklet Mavrice Arcobaleno trenerja Zorana Jerončiča, za katere je postal obstanek med četrtoligašicami prava mislija nemogoče. Matematika jih sicer še ne obsoja.

V moški D ligi lahko dva kroga pred koncem ohranja bilko upanja v veliki met Val, ki je drugi v skupini za napredovanje. V soboto prihaja v Štandrez še neporaženi Cordenons, ki mora tudi še nadoknaditi eno tekmo. Tudi če bi valovci presenetili favorizirane goste, pa je malo verjetno, da bodo le-ti izgubili še kako točko po poti. Napreduje samo prvouvrščena. Skratka, že vrsto let ni bilo v odbojgarskih ligah pred samim finišem vse tako odprto. Držimo pesti.

HC

Pevski zbor dvojezične šole iz Špetra Uspešna nastopa MePZ Fajnabanda

Minuli teden je mešani zbor dvojezične šole iz Špetra Fajnabanda uspešno in kakovostno izpeljal kar dva nastopa. V soboto, 21. aprila, je na povabilo vokalne skupine Liška dekleta gostoval v kulturnem domu v Ligu. Gostiteljice, Liška dekleta, ki skupaj pojejo že od mladih nog, uradno pa pred občinstvom nastopajo že osemnajsto leto, so kot uvodna skupina zapele nekaj ljubezenskih motivov. Kot je poudarila njihova dirigentka Metoda Humar, je bil večer posvečen ljubezni, od najlepših trenutkov, dvorjenja, do najbolj grenkih, slovesa in solza. Z zadovoljstvom pa je ugotovila, da je gostujoči zbor do zadnjega kottička napolnil liško kulturno dvorano in je bilo zaradi prenatrpanosti potrebno prinesiti še lepo število stolov in klopi. Humarjeva je poudarila pomen gostovanja Benečanov; le-to odpira

nove poti sodelovanja v dolini Idrije, ranjene in ločene zaradi meje in potujčevanja. S posebnim veseljem je pozdravila dirigenta Fajnebande, Davida Klodiča, ki ga je zaradi vsestranskega glasbenega udejstvovanja,

aplavze, nadvse uspel in dovršen večer pa sta oba zbora skupaj z občinstvom končala z družabnim srečanjem in pesmijo.

Minuli terek je zbor Fajnabanda nastopil tudi v Furlaniji, in sicer v knjižnici Guarneriana v kraju San Daniele del Friuli. Tokrat je bil na vrsti pesniški večer, posvečen Srečku Kosovelu. Angelo Floramo je zbranim predstavil izbor Kosovelove poezije *Quel Carso Felice*. Za vsebino in prevod Kosovelove lirike je po-

Sloga Tabor Televita – Silvolley Trebaseleghe 7. 1. 2018

odbojgarska zveza FIPAV, ki je malo pred koncem tekmovanj sklenila, da iz vsake skupine izpadeta samo dve ekipi, ukinila je play-out. Dve postavi morajo zato fantje trenerja Gregorja Jerončiča pustiti za sabo, za kar

skupini. Moštvo trenerja in igralca Ambroža Peterlina čakajo tri finalne tekme, ena od teh proti goriški Olympii, ki je četrta in ima še teoretične možnosti za prestop. Napredovanje imajo čisto na do-

Foto Waller Bastiani

kreativnosti in neporešljive vloge, ki jo odigrava v Benečiji in zamejstvu, imenovala za beneškega slavčka. Niz ljubezenskih pesmi v različnih jezikih, z naslovom "Solo tu y yo" (Samo ti in jaz), ki so ga pevci Fajnebande predstavili Liškemu občinstvu, je požel številne

skrbel beneški pesnik, publicist in novinar Michele Obič, ki je za naslov uporabil zanimivo igro besed Felice - Srečko. Zbor Fajnabanda pod vodstvom Davida Klodiča je večer obogatil z nizom Kosovelovih pesmi. Uglasbil jih je Davide Klodič.

s. p.

Trst / Muzikal & opera: Dirty Dancing in Così fan tutte

Bulvar somraka in Lucia Lammermoorska mita nepotešene ljubezni

Prejšnji mesec je bil možen pogled nenavadnega muzikala mojstra te zvrsti Andrewa Lloyd Webberja, **Sunset Boulevard**, in ene od najbolj znanih Donizettijevih oper, **Lucie di**

Jones, v psihološko zahtevni vlogi pozabljenega zvezde Norme Desmond, ki živi v snu nekdanjega blišča v zatohlem dvorcu na znamenitem bulvarju zvezd. Pa tudi dinamičnega Dennyja Maca, bril-

izvajanjem glasbe v živo, je bil res enkratno. Koreografsko je bila uprizoritev resda manj razčlenjena ali bogata kot pri drugih Webberjevih uspehih, a tu gre za različno, bolj zahtevno vsebino: prikazati blišč in šarm filmskega imaginarija v luči žarometov in tudi prikrite, boleče strani zakulisja, onkraj maket, maske in umetnega videza.

Na odru gledališča Rossetti je zaživel v polnem sijaju in ves čas radoživ vrtljak scen, petih monologov, duetov, zborov in recitiranih prizorov, z neverjetno dinamiko scenskih premikov in efektov, ki ga je podživljalo več kot sto sodelujočih pevcev, igralcev, plesalcev, odrskih tehnikov in delavcev s 100 km kabljev in žic na odru, z aparaturjo in s

scenskimi kulisami, ki jih prevažajo s petimi velikimi tovornjaki.

Lucia Lammermoorska

Manj razvpit, a prav tako prepričljiv izsek neizpete mladosti in ljubezni nam je bil dan z najnovejšo postavitvijo v Verdijevem gledališču operne drame, ki jo je libretist Salvatore Cammarano spesnil po zgodovinskem romanu Walterja Scotta **The Bride of Lammermoor** in Gaetano Donizetti uglasbil, oba v zelo kratkem času, leta 1835. Od prve uprizoritve v neapeljskem San Carlu je **Lucia di Lammermoor** doživela ničkoliko ponovitev, v gledališkem listu smo našli kar 24 v Verdiju, od prve že dve leti po krstni izvedbi do zadnje leta 2011. Za zanimivost povejmo še, da so tržaško operno gledališče odprli leta 1801 z delom Ginevra di Scozia Johana Simona Mayra, nemškega skladatelja, delujočega v Italiji in Donizettijevega podpornika, ki mu je omogočil zaposlitev umet-

niškega vodje v neapeljskem gledališču, v katerem je bila prvič uprizorjena Lucia Lammermoorska.

Tudi junakinja turbobne romantične zgodbe je zaznamovana z ljubezensko zvezo s škotskim plemičem Edgardom Rawenswoodskim, ki pripada sovražni družini. Luciin brat lord Enrico Ashton ostro nasprotuje zvezi in prisili sestvo v nezaželen zakon z lordom Arturoom Bucklawom. V ospredju je čudovit in dramatičen spopad, soočanje med trikotnikom čustev in glasov. Na eni strani je par zaljubljenec, ki sta ga v tržaški uprizoritvi sestavljala sopran (Poljakinja Aleksandra Kubas - Kruk in Ukrajinka Olga Dyadiv) in tenor (Piero Pretti oz. Francesco Castoro), na drugi baritonist (David Cecconi in Leon Kim), ki je posebljal brata, razpetega med oblastiželjnimi naklepanjem in ljubeznijo do nesrečne protagonistke. Omenimo še pozitiven lik Luciinega vzgojitelja Raimonda Bidebenta (Carlo Maliverno in Shi Zong) in Giuseppeja Tommasa

nografa Pier Paolo Bisleri, zborovodja pa Francesca Tosi.

V tem Donizettijevem delu pridejo še posebej do izraza virtuosnost in izreden razpon posameznih glasov, tradicionalna in vrhunska harmonija, ki v sklepnih prizorih prekopi v razsežnosti nedojemljivega, ko se skrajno ljubezensko čustvovanje sprevrže v nerazsodnost in blaznost. Lahko bi rekli, da ta osrednji motiv nekako povezuje obe glasbeno-gledališki deli, skrajni in vzvišeni junakinja iz Scottove in Wilderjeve izvirne predloge, nepotešena ljubezen, ki vse zmore, vse uniči.

Romanca o "umazanem plesu" in filozofska pravljica o stranpoteh ljubezni

Povsem vzgal je v Rossettiju popularni muzikal **Dirty Dancing - The Classic Story on Stage**. Po nekaj letih se je spet vrnil v Trst, ob 30-letnici izvirne predloge, filmske uspešnice z istim naslovom režiserke Emile Ardolino s parom Patrick Swayze in Jennifer Grey, ki je obkrožila ves svet in prodala preko 40 milijonov plošč glasbene kulise. Za italijansko verzijo je poskrbela Alice Mistrone, režiser Federico Bellone je pesmi ohranil v angleščini. Avtor koreografij je Gillian Bruce in avtorica muzika-

ansambel bili celo bolj dovršeni od izvirne (ameriške) verzije...

V Verdiju pa igra te dni Mozartova ljubezenska burka **Così fan tutte** (1790), tretje in zaključno poglavje italijanske trilogije, ki jo je Salzbüržan uskladal bil z libretistom Lorenzom Da Ponte nekaj let pred smrtjo. Ostali dve na italijansko besedilo sta **Le Nozze di Figaro** (1786) in **Don Giovanni** (1787). Le na vitez lahko igra o varljivih variacijah, upih, zagatah in razpletih na temo, ki je bila Mozartu posebno blizu, je s svežino in barvitostjo uprizorilo domače gledališče v sodelovanju s Festivalom dei 2 Mondi iz Spoleta in Fundacijo Teatro Coccia iz Novare. Izvirna tema, s katero je naročnik dela, cesar Jožef drugi, navdahnili libretista, naj bi bila vzeta iz resničnega dogodka, ki se je zgodil v Trstu in je bil nato pomaknjen v Neapelj.

Zapeljani zaročenki posebljajo: sopranistki Karen Gardeazabal (26. in 28. aprila) in Gioia Crepaldi (27.), *Fiordaligi* in mezzosopranistki Aya Wakizono (prva zasedba) in Chiara Tirota (druga) *Dorabella*. Osramočena zaročenca, ki zapeljeta vsak zaročenko drugemu, sta tenor Vincenzo Nizzardo (prva zasedba) in bas-bariton Giuseppe Esposito (druga) kot *Guglielmo* ter tenorja Giovanni Sebastiano Sala (prva) in Ruzil Gatin (druga) kot *Ferrando*. V vlogi zvite služabnice *Despina*

nastopata spet soprana Giulia Della Peruta (še 27.) in Capucine Daumas (26. in 28), izkušene motorja vseh zapletov *Don Alfonsa* pa basa Abramo Rosalen (prva zasedba) in Alessio Cacciamani (druga). Glasovi vseh treh junakinj so z različnimi psihološkimi odtenki in subtilnostjo briljantno nadkriljevali moško trojico, kot je pač hotel in želel Mozart v svoji prosvetljenjski svobodoljubni in protimashilistični sli.

Režiserka Patrizia Fini je posodobila že obstoječo režijo Giorgia Ferrare, avtorja čudovite scenografije in bogatih kostimov sta večkratni oskarjevec Dante Ferretti in Francesca Lo Schiavo, lučkar je Daniele Nannuzzi, dirigent domačega orkestra in nastopajočih pevcev pa dobri znanec tržaškega Verdija Oleg Caetani.

Davorin Devetak

Bulvar somraka

Lammermoor, ki je v modernih uprizoritvah zaslovela zlasti z Mario Callas. 70-letni avtor slovitih glasbenih gledaliških del, kot **Jesus Christ Superstar**, **Cats** in **Evita**, je leta 1993 uglasbil libreto in pesmi, ki sta jih Don Black in Christopher Hampton povzela po istoimenskem filmu (v slovenščini **Bulvar somraka**), ki ga je Billy Wilder realiziral v Hollywoodu leta 1950. Srednjeevropski režiser judovskega rodu, ki je iz Berlina pribežal v ZDA že leta 1933, je s tem delom posvetil enega najbolj blestečih in mrkih spomenikov ameriški tovarni sanj, z odločilnim sodelovanjem interpretov: mladega ciničnega idealista Williama Holdenja, ugasle zvezde nemega filma Glorie Swanson in njenega nekdanjega režiserja-moža ter asistenta-služabnika Ericha Von Stroheim.

V izvirni angleški priredbi režiserja Nikolaija Fosterja, ki smo jo lahko videli v tržaškem Rossettiju, so polno zaživeli karizmatični značaji Wilderjeve črne zgodbe o neuresničenosti ljubezni in umetnosti. Publika je toplo nagradila Rio

jantnega scenarista Joeja Gillisa, ki se usodno ulovi v mrežo ljubezni in preračunljivosti, ter vokalno impozantnega Adama Pearceja, ki poseblja do skrajnosti vdanega Norminega služabnika Maxa von Meyerlinga. V pevski zasedbi kakih 20 izvajalcev je posebno blestela tudi Molly Linch v vlogi asistentke produkcije Betty Schaefer, neuspešno zaljubljen v mladega scenarista, in še drugi karakterji, producent snemalnih ateljejev Paramount, režiser Cecile De Mille, ki ravna dvolično s svojo nekdanjo zvezdo, upravitelj bara, kjer se igralci, umetniki in filmski delavci srečujejo po delu, vsi ti prepričljivo vračajo s svežino in ironijo razpoloženje hollywoodskega sna. Občutek smo imeli, da pravoverni ljubitelji zvrsti niso bili povsem zadovoljni z muzikalno vsebino dela, ki je daleč od lahkotnosti pop kulture "kontestatorskega" epa o Jezusu ali nezadržne sentimentalnosti junakinje argentinske revolucije in melosa. Ampak spektakel, ki so ga nudili pevci in 16 glasbenikov pod vodstvom dirigenta Adriana Kirka, z

Čudovitih šest iz Mozartovega bisera o pravi in varani ljubezni "Così fan tutte"

kot vsiljenega moža lorda Artura Bucklawa. Tudi občinstvo Verdijevega gledališča je bilo navdušeno nad izvajalci, tako pevci kot glasbeniki, ki jih je vodil dirigent Fabrizio Maria Carminati. Režiser je bil Giulio Ciabatti, sce-

la Eleanor Bergstein je sodelovala z italijansko produkcijo pri izbiri zasedbe. Po navdse uspešnem tržaškem sprejemu sodeč, so Sara Santostasi in Giuseppe Verzicco, v nosilnih vlogah učenke in učitelja "umazanega plesa" in cel

(Zapiski s kongresa)

Boris Pahor: Montserrat kot domovina (12)

26. julija popoldne

Na trajektu.

Tokrat je **Cabo San Jorge**, dvojček San Sebastiana. Vreme je oblačno in vetrovno. Zato sem se pogreznil v naslanjač in prebral knjigo, ki mi jo je ljubeznivo vsililo prijazno dekle iz Benetk. Drobna, zgovorna in nasmejana Maria je prosila, naj jo nji na ljubo preberem, ker bi rada vedela, kaj bom sodil. Ferdinando Camon. **Un altare per la madre**. Že tretja izdaja letos. Nagrada Strega 1978. Avtor je znan, nisem pa še ničesar njegovega bral. Maria me je opozorila na odstavke na strani 78:

"Te stvari pišem v italijanščini, kar pomeni, da jih prevajam v drug jezik. Komur ni dovoljeno, da bi uporabljal svoj jezik, ta ne more biti srečen in se ne čuti

svoboden. Bolj kot pišem, bolj samega sebe vežem. To ne bo obsežna knjiga, zakaj navsezadnje je to samo epigraf". Ta pisatelj zagovor domače govornice je namreč v soglasju s prepričanjem, ki je izvenelo iz posegov obeh mladih beneških predstavnikov na kongresu. Mogoče je Maria mislila, ko mi je poklonila knjigo, da mi bo le-ta posredovala tisti pravi občutek, ki mi ga ona ni znala vdahniti. "Pa ni res", sem jo popravil, "da se ne strinjam z vami. Ne odobravam namreč in ne bom zavestno sodeloval z gibanji, ki so v poudarjanju etnično-jezikovnih posebnosti odkrili dober instrument za propagiranje svojih revolucionarnih idej. Na svoji koži smo sku-

sili in še skušamo, kam to vodi. A če pravite, da se zavzemate za svojo jezikovno posebnost iz prepričanja o njeni zlahtnosti, potem prav, imeli me boste na vaši strani. Samo še nekaj želim pri tem poudariti. Vi, beneški ljudje, imate vso pravico, da se potegujete za uveljavitev jezika nekdanje beneške republike, Goldonija itd., vendar obstaja nevarnost, da s svojo zahteva prestrašite vladajoče kroge,

ki se doslej niso odločili niti v prid tistim skupnostim - albanski, grški, provansalski, slovenski itd. - ki bi morale biti zaščite-

ne na podlagi 6. člena ustave. Kaj ne bi bilo bolj modro najprej prodreti v teh neizpodbitnih primerih kršitve ustave, da bi tako ustvarili precedens za primere, kakršen je vaš, primer, ki potrebujejo predhodno teoretski prodor"?

Videti je bilo, da se je Maria Stellini prepričala, da je moje stališče korektno, a vseeno je vztrajala, naj berem Camona.

In Camon je vsekakor vreden branja; vsaj za ta **Oltar za mater** lahko to trdim. Drugi del knjige, kjer pripovedovalcev oče sam gradi rajni ženi spomenik, je nekoliko izumetničena pripoved. Zelo pa je učinkovita podoba matere v prvem delu. Ljudje moje generacije bodo v nji odkrili poteze svoje matere; a ne gre toliko za opis kmetice, ki je na las podobna nekdanjim kraškim ženam, pač pa za način, kako je prikazana. Podana je namreč brez sentimentalnega prizvoka,

skoraj kakor da besede in stavki sproti odsevajo njene gibe. Mislim na staro nunco v "Mesto v zalivu"; bližnja sorodnica je Camonovi kmečki ženi; vendar njegova mati ni statična, marveč jo on fotografira med dejanjem:

"Od marca do septembra je hodila bosa. Koža njenih podplavov je bila trda kot usnje in je imela široke razpoke. V teh so se nabirali kamenčki, trave, zaluske. Iztrebljala jih je z iglo, vsakega posebej, preden je zvečer legla, pri tem pa si je položila svečo na pod in počepnila zraven nje".

Bil sem v velikem salonu, da bi malo opazoval obraze in razpoloženje potnikov. A gre večinoma za družine, ki se vračajo s počitnic, za pripadnike množičnih poletnih preseljevanj, ki iščejo **drugačnost** na tujem, ker tiste bližnje ne vidijo ali ne znajo ceniti. Kar na lepem pa so luči ugasnile; v enem izmed kotov so se zablskali barvni žarometi, njihove rdeče in modre luči pa so se začele poševno sabljati med sabo. Obenem je

napolnil dvorano tisti topi, monotoni ritem, ki ti dandanes prire iz slehernega radijskega aparata, ko oddaja glasbo za mlade. Plesišče je nekaj časa ostalo prazno, samo mi smo v temi iz foteljev buljili vanj, ko da nam bo vsak trenutek poseščeni čarodej razodel usodo sveta. A čez čas se je četica otrok ojunačila in stopila pod švrkajoče se žarke. Mahali so z rokami in upogibali kolke, poskakovali in se zvirali, ko da se norčujejo iz reflektorjev, ki so sekali po njih s svojimi barvnimi meči. Čakal sem, da se pojavijo odrasli plesalci, a očitno se nikomur ni dalo, da bi kar tako, brez priprave, prešel v trans, ki ga terja takšno ritmično omamljanje. In žal mi je bilo, da se je elegantni salon s kristali in udobnimi blede zelenimi naslanjaji spremenil v mračno jamo, v zatočišče naših nerazčiščenih nagnjenj. Tisti otroci pa so vsekakor bili že vnaprej določene žrtve, ki so svojo vlogo sprejemale z razigrano nainvostjo nedolžnih posnemovalcev.

/ dalje